

سند برنامه سوم توسعه شهر تهران ۱۳۹۸-۱۴۰۲

شهر تهران

سند برنامه عملیاتی حوزه ایمنی و افزایش تاب‌آوری



بمسئله الامن الحرس الحریط

۲	مقدمه
۳	شناخت شهر بر اساس حوزه مأموریتی ایمنی و مدیریت بحران
۸	شناخت حوزه مأموریتی ایمنی و مدیریت بحران
۱۲	عملکرد حوزه مأموریتی ایمنی و مدیریت بحران در برنامه پنج‌ساله دوم شهرداری تهران
۱۶	تبیین وضعیت موجود حوزه مأموریتی ایمنی و مدیریت بحران (نقاط قوت، ضعف، تهدید، فرصت)
۱۷	تحلیل موقعیت حوزه مأموریتی ایمنی و مدیریت بحران
۲۲	راهبردها، سیاستها، اقدامات اجرایی و احکام برنامه سوم
۲۴	شاخص‌های سطح اول، سطح دوم و سطح سوم
۲۸	الزامات تحقق احکام برنامه سوم



آسیب‌پذیری کشور در برابر سوانح زلزله، سیل، رانش زمین، آتش‌سوزی و سایر حوادث شهری و سوانح طبیعی موجب شده تا موضوع ایمنی و مدیریت بحران به‌عنوان یکی از دغدغه‌های اصلی شهروندان و مسئولین در سطح کشور مطرح شود. محدوده تهران بزرگ دارای ۱۲ میلیون نفر جمعیت بوده و از مهم‌ترین مناطق تمرکز جمعیت در ایران به شمار می‌آید. از نظر وسعت، مساحت تهران حدود ۷۰ هزار هکتار است که حدود ۲۰ هزار هکتار آن را بافت‌های فرسوده و ناپایدار شهری تشکیل می‌دهد. شهر تهران به‌واسطه موقعیت تکتونیکی، وجود گسل‌های فعال، رخداد زلزله‌های بزرگ در طول تاریخ و ثبت پیوسته خردزمین‌لرزه‌ها، وقوع سیلاب، رانش زمین، وجود نقاط خطرناک چون کارخانه‌های مواد شیمیائی از پتانسیل آسیب‌پذیری بالایی برخوردار است. به‌عنوان مثال در مورد زلزله، کلیه مطالعات انجام‌شده در این راستا مؤید احتمال بالای وقوع زلزله‌ای ویرانگر در این کلانشهر است. به‌ویژه گسترش ناموزون شهر و آسیب‌پذیری بافت آن، تلفات جانی و خسارت مالی ناشی از وقوع زلزله را نه‌تنها در شهر تهران بلکه در کل کشور بسیار فاجعه‌آمیز کرده و از نظر اقتصادی نیز جبران آن نیاز به صرف زمان و هزینه هنگفت دارد.

کلانشهر تهران مجموعه‌ای پیچیده است که مانند دیگر کلانشهرهای جهان با معضلات و چالش‌هایی روبروست که نیاز به برنامه‌ریزی از پیش تعیین‌شده دارد و همین برنامه‌ریزی از عناصر مهم در فرآیند مدیریت بهینه بحران است. شهر تهران در معرض مخاطرات طبیعی و انسان‌ساز متعددی قرار دارد که عواملی نظیر وضع خاص توپوگرافی، کالبدی و فضایی شهر تهران، بافت‌های فرسوده و متراکم شهری، جمعیت زیاد و تردد خودروهای بسیار زیاد در سطح شهر و آشنایی کم شهروندان در حوزه ایمنی و مدیریت بحران خطرپذیری پایتخت را افزایش می‌دهد. شهر تهران از نظر قرار داشتن در دامنه جنوبی البرز و وجود چندین گسل فعال و نیمه‌فعال در داخل و خارج محدوده شهری از پتانسیل لرزه‌خیزی نسبتاً بالایی برخوردار است و بنابراین احتمال رویداد زلزله و آسیب‌ها و تلفات جانی و مالی در این پهنه بسیار زیاد است. سابقه وقوع زمین‌لرزه‌های تاریخی گواهی بر حادثه‌خیز بودن شهر تهران به‌ویژه از لحاظ لرزه‌خیزی است. همچنین تلفات و خسارات ناشی از سیل در سال‌های نه‌چندان دور نشان می‌دهد که وقوع این حادثه طبیعی نیز در شهر تهران محتمل است.

فرونشست، آب‌گرفتگی، آلودگی هوا، زمین‌لغزش و یخبندان از دیگر حوادث مهم شهر تهران هستند. در گروه حوادث انسان‌ساز آتش‌سوزی‌های گسترده و سایر حوادث نظیر تصادفات، گاز و برق‌گرفتگی و سقوط تهدیدی جدی برای شهر و شهروندان تهران محسوب می‌شوند. با وجود چنین شرایطی ایمن‌سازی و هدایت و ساماندهی مدیریت جامع بحران در شهر تهران نیازمند شناسایی وضعیت موجود شهر تهران در رابطه با وقوع حوادث طبیعی و شهری است. با پایان یافتن دوره زمانی برنامه ۵ ساله دوم ۱۳۹۳-۱۳۹۷، ابلاغ نظامنامه تدوین برنامه ۵ ساله سوم و دستورالعمل‌های اجرایی مربوطه و مشخص شدن اولویت‌ها و مسائل کلیدی شهر تهران مصوب شورای اسلامی تهران منجمله اولویت "ایمنی و تاب‌آوری شهر در برابر زمین‌لرزه و حوادث غیر مترقبه"، تدوین برنامه ۵ ساله سوم با محوریت مأموریت ایمنی و مدیریت بحران در دستور کار کمیته و کمیسیون ایمنی و مدیریت بحران قرار گرفت.

این کمیته پس از ساعتها کار فنی و کارشناسی و همفکری با اساتید دانشگاهی و همکاری و هم‌افزایی از طریق برگزاری جلسات متعدد کمیته و کمیسیون، در نهایت احکام مورد نظر برنامه ۵ ساله سوم و سند برنامه عملیاتی با محوریت ایمنی و مدیریت بحران را تدوین و ارائه نمود.

شایان ذکر است رسیدن به تاب‌آوری و توسعه پایدار در شهر تهران بدون توجه به آمایش سرزمینی مناسب در کل کشور، بسیار مشکل و یا حتی غیر ممکن است. امید آن می‌رود با عنایت خداوند متعال و حمایت گسترده مسئولین محترم در تخصیص منابع مورد نیاز اجرای برنامه و تلاش و تشریک مساعی همکاران به چشم‌انداز: شهر تهران، شهری امن و مقاوم در برابر انواع آسیب‌ها و مقاوم در برابر سوانح و مخاطرات برای همه دست‌یابیم.

رضا کرمی محمدی

رئیس سازمان پیشگیری و مدیریت بحران



۲. شناخت شهر بر اساس حوزه مأموریتی ایمنی و مدیریت بحران

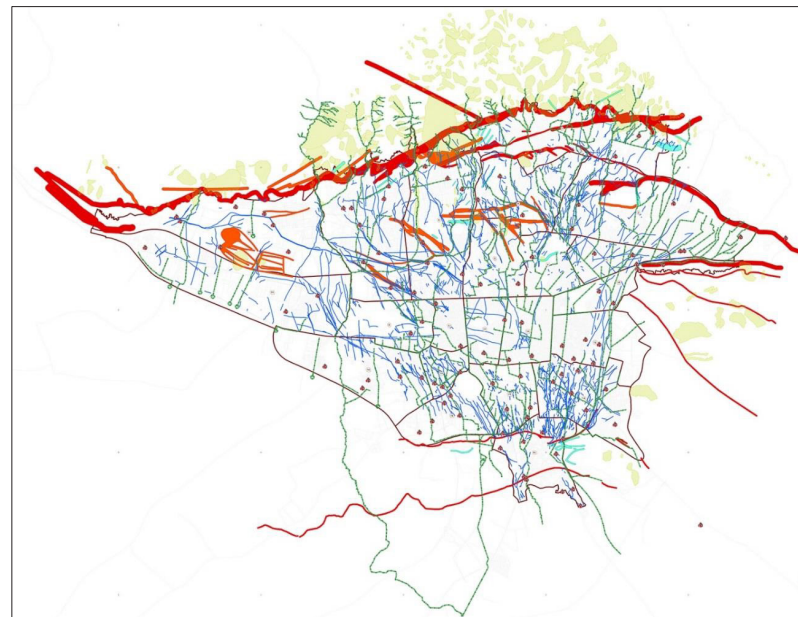
شهر تهران از نظر جغرافیایی در ۵۱ درجه و ۱۷ دقیقه تا ۵۱ درجه و ۳۳ دقیقه طول شرقی و ۳۵ درجه و ۳۶ دقیقه تا ۳۵ درجه و ۴۴ دقیقه عرض شمالی قرار گرفته است. شیب شهر از شمال به جنوب بوده و در دامنه کوهستان شمیرانات ۱۰ تا ۱۵٪ از تجریش تا تپه‌های عباس‌آباد با شیب متوسط ۳ تا ۵ درصد از عباس‌آباد تا خیابان انقلاب ۲ درصد و از مرکز شهر تهران تا کناره یک درصد است. ارتفاع کنونی تهران از سطح دریا در حدود ۹۰۰ تا ۱۸۰۰ متر است. در میدان تجریش ارتفاع حدود ۱۳۰۰ متر و در میدان راه‌آهن ۱۱۰۰ متر بالاتر از سطح دریا است. لازم به ذکر است که این اختلاف سطح به علت گستردگی و وسعت زیاد این شهر است. تهران بین کوه‌های البرز و حاشیه شمالی کویر مرکزی ایران، در دشتی نسبتاً هموار واقع شده است. پهنه استقرار تهران از جنوب به کوه‌های ری و بی‌بی‌شهربانو و دشت‌های شهریار و ورامین منتهی می‌شود و از شمال توسط کوهستان البرز محصور شده است. فضای جغرافیایی شهر تهران در کوه و دشت به وسیله رودهای کرج در غرب و جاجرود در شرق مشخص می‌شود که در نزدیکی کویر نمک در جنوب شرقی تهران به یکدیگر می‌پیوندند. تهران را می‌توان به سه منطقه طبیعی تقسیم کرد:

- منطقه کوهستان‌های شمالی تهران؛ که بلندترین قله این کوهستان، توچال با ارتفاع ۳۹۳۳ متر بر تمام فضای شهر مشرف است.

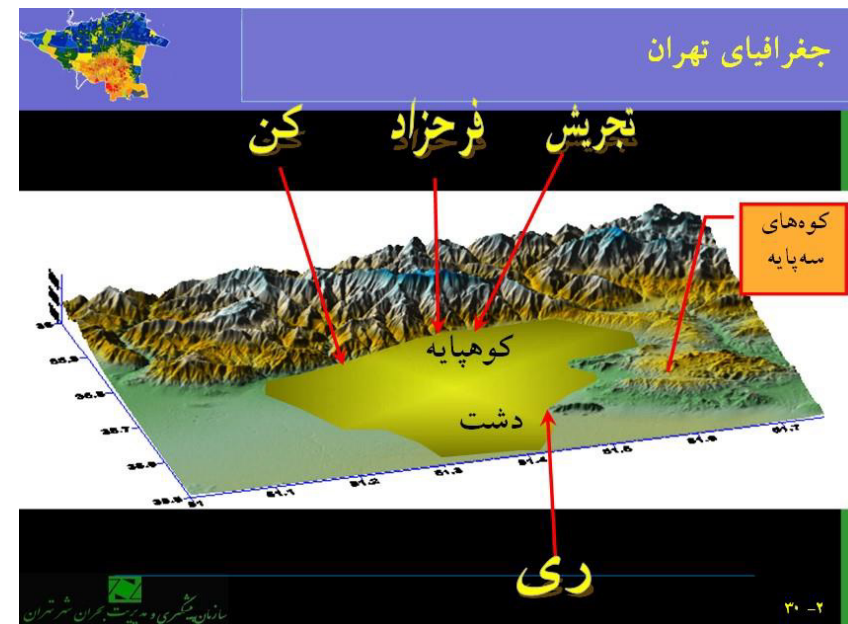
- منطقه دامنه‌های البرز؛ که به تپه‌ماهورها و دره‌های اوین، درکه، نیاوران، حصارک و سوهانک منتهی می‌شود.

- منطقه دشتی که قسمت اعظم شهر تهران بر آن گسترده شده و دارای شیب ملایمی با جهت شمالی- جنوبی است.

ازجمله مسائل و مخاطرات محتمل شهر تهران می‌توان به قرارگیری شهر تهران در پهنه با خطر لرزه‌ای بسیار زیاد، فرونشست زمین ناشی از برداشت آب‌های زیرسطحی، ریزش قنات‌ها، ناپایداری‌های شیبی و ... اشاره کرد.



تصویر شماره (۲-۲): مخاطرات طبیعی محتمل در شهر تهران



تصویر شماره (۱-۲): موقعیت شهر تهران و محدوده آن



۱-۲- زلزله

زلزله (زمین‌لرزه) نتیجه رهایی ناگهانی انرژی تجمع یافته داخل توده‌های سنگی موجود در پوسته زمین است که در اثر عوامل طبیعی زمین ایجاد می‌شوند. هرچقدر میزان انرژی آزاد شده بیشتر باشد، زمین‌لرزه ایجاد شده دارای قدرتی بیشتر و مخرب‌تر خواهد بود.

خوشبختانه تهران طی بیش از ۱۵۰ سال، خسارات شدیدی را از زمین‌لرزه متحمل نشده است. تنها چهار زلزله با بزرگای بیش از هفت، در سال‌های ۸۵۵، ۹۵۷، ۱۱۷۷ و ۱۸۳۰ به وقوع پیوسته است.

در خصوص توان لرزه‌زایی گسل‌های شهر تهران مطالعات مختلفی صورت گرفته است. در جدول زیر توان لرزه‌زایی گسل‌های شهر تهران که توسط بربریان و همکاران (۱۳۶۵) تهیه شده را نشان داده شده است.

آثار فیزیکی وقوع احتمالی زلزله بر شهر تهران شامل ارتعاشات شدید که باعث سقوط ساختمان‌ها و حرکت سریع سنگ و خاک روی شیب‌ها می‌شود و خطر بعدی گسیختگی‌های زمین که شامل: گسلش سطحی (در پهنه‌های خرد شده گسلی)، روانگرایی (در بخش‌های جنوبی تهران)، زمین‌لغزش (در دامنه‌های شمالی) و نشست ناحیه‌ای است. لازم به یادآوری است که شهر تهران به دلیل داشتن شبکه‌ای از قنات‌ها، بسیار مستعد فرورانش در حین زمین‌لرزه است.

همچنین با توجه اینکه زلزله بزرگ‌ترین عوامل تهدیدکننده طبیعی شهر تهران است، وقوع زلزله‌ای شدید علاوه بر آثار مخرب فیزیکی، تأثیرات ناگوار اجتماعی زیادی همچون پناه‌جویان، افراد بی‌خانمان و... خواهد داشت.

نام گسل	برش در نهشته‌های کوتاه‌تر	طول گسل	بیشینه بزرگی	شدت
مشا	✓	>۲۰۰	۷/۴	IX
شمال تهران	✓	>۹۰	۷/۰۵	IX
نیاوران	✓	۱۳	۶/۲۱	VIII
پارچین	✓	۹۳/۵	۷/۰۶	IX
تلو پایین	✓	۲۰	۶/۴	VIII
محمودیه	✓	۱۱	۶/۱۴	VIII
شیان-کوتر	✓	۱۶	۶/۳	VIII
کهریزک	✓	۴۰	۶/۷	VIII

جدول شماره (۱-۲): توان لرزه‌زایی گسل‌های شهر تهران

۲-۲- زمین‌لغزش

به حرکت توده‌های بزرگ خاکی و سنگی در اثر گسیختگی و ناپایداری خاک و سنگ در اثر فزونی مؤلفه‌های جابجایی در راستای شیب بر نیروی ثقل "زمین‌لغزش" اطلاق می‌گردد که ممکن است بر اثر عوامل مختلف نظیر زلزله، آب‌های سطحی، آب‌های زیرزمینی، بارش‌های ناگهانی و پدیده‌های دیگر نیز به وجود آید. خطر ریزش سنگ نیز از انواع مختلف زمین‌لغزش محسوب می‌شود.

زمین‌لغزش و سنگ‌ریزش‌های شدید در شمیرانات و دیگر بخش‌های کوهپایه‌ای تهران می‌تواند سبب تلفات و خسارات گردد که خطر این امر در فصل زمستان افزون‌تر است. از زمین‌لغزش‌های شهر تهران که در حال حاضر نیز فعال است می‌توان به زمین‌لغزش محدوده فرحزاد اشاره نمود. این محدوده در بخش غربی دره فرحزاد واقع شده است و از شرق به رودخانه فرحزاد و منازل قدیمی حاشیه رودخانه، از جنوب به کوی نفت و از شمال و غرب به باغات و زمین‌های پای‌کوهی محدود می‌شود. فعال بودن این زمین‌لغزش باعث ایجاد ترک‌های فراوان بر ساختمان‌های واقع بر روی آن شده است.

با توجه به گسترش شهر تهران در دامنه کوه‌های البرز، وقوع زمین‌لغزش نه تنها در هنگام زلزله بلکه در شرایط عادی نیز محتمل است.

با توجه به ساخت مستحدثات در لبه پرتگاه و دامنه‌های پرشیب و مستعد لغزش که عموماً تدابیر مناسب برای جلوگیری از ناپایداری‌های شیبی در آن‌ها رعایت نشده، می‌توانند نه تنها در هنگام وقوع زلزله ۷ بلکه در شرایط عادی نیز باعث خسارات و تلفات گردد.

بررسی سوابق موجود نشان می‌دهد، حتی وقوع زمین‌لغزش در سطح موارد کوچک نیز تأثیرات روانی نامطلوبی را بر افراد می‌گذارد.

۲-۳- فرونشست

پدیده فرونشست زمین شامل فروریزش یا نشست رو به پائین سطح زمین است که می‌تواند دارای بردار جابجایی افقی اندک باشد. فرونشست می‌تواند در اثر پدیده‌های طبیعی زمین‌شناختی مانند انحلال، آب‌شدگی یخ‌ها و تراکم نهشته‌ها، حرکات آرام پوسته و خروج گدازه از پوسته جامد زمین و یا فعالیت‌های انسانی نظیر معدنکاری، برداشت آب‌های زیرزمینی و یا نفت



ایجاد شود. در این بخش فرونشست بر اثر پدیده‌های طبیعی مورد نظر است. با توجه به تقسیم‌بندی انجام‌شده در مخاطرات و نیز احتمال وقوع خطر فرونشست به دلایل جابجایی توده خاک و یا تغییرات سطح ایستابی، خطر فرونشست در هر دو بیان‌شده است. لیکن توضیحات هردو یکسان است. فرونشست تهران با مساحت حدود ۴۱۵/۶۴ کیلومترمربع در جنوب غربی شهر تهران قرار دارد. محیط این پهنه حدود ۹۷/۱۷ کیلومتر است. میزان فرونشست در قسمت‌های مختلف متفاوت و دارای الگوی "۷" شکل است. بر اساس گزارش سازمان نقشه‌برداری کشور در جنوب غرب شهر تهران یک ناحیه فرونشست مورد شناسایی قرار گرفته، که بیشترین مقدار نشست آن طی ۸ سال (بین سالهای ۱۳۷۴ تا ۱۳۸۲ شمسی) به ۱۷۱ سانتیمتر و یا به عبارت دیگر به حدود ۲۱ سانتیمتر بر سال می‌رسد.

دانشگاه تربیت مدرس تهران در بازه زمانی دی‌ماه ۱۳۹۴ تا بهمن ۱۳۹۵، میزان بیش از ۱۵ سانتیمتر فرونشست سالانه را در سه منطقه ۱۷، ۱۸ و ۱۹ گزارش نموده است. تحلیل‌های انجام‌گرفته در نیمه دوم سال ۹۶ توسط سازمان نقشه‌برداری کشور، حاکی از گسترش محدوده فرونشست در مناطق مرکزی شهر تهران است.

فرونشست و شکاف‌های زمین که به آهستگی و به تدریج گسترش می‌یابند شاید همان تأثیر خطرهای ناگهانی و فاجعه‌بار مانند سیل و زلزله را نداشته باشد و یا در منطقه در حال فرونشست شاید خرابی به میزان گسترده مشاهده نشود و حتی آثار سطحی حاصل از آن نیز به راحتی قابل تشخیص نباشد؛ با این وجود به‌طور معمول خسارت‌های ناشی از فرونشست‌ها و شکاف‌های زمین‌ترمیم‌ناپذیر، پرهزینه و مخرب می‌باشند. مناطق شهری به دلیل تراکم جمعیت، ساختمان‌ها و شریان‌های حیاتی به‌طور ویژه آسیب‌پذیرتر می‌باشند. این پدیده می‌تواند به خیابان‌ها، پل‌ها و بزرگراه‌ها آسیب‌زده، خطوط آب‌رسانی، گاز و فاضلاب را مختل کرده، به پی ساختمان‌ها آسیب رسانده و موجب ترک در آن‌ها گردد. در این حالت سازه‌هایی که وسعت زیادتر و ارتفاع بیشتری دارند آسیب‌پذیرترند. به‌عنوان نمونه خطوط راه‌آهن، سدهای خاکی، تصفیه‌خانه‌ها و کانال‌ها از آسیب‌پذیری زیادتری برخوردار هستند. به‌طور کلی هر سازه‌ای که در مسیر شکل‌گیری شکاف یا فرو چاله واقع شده باشد، در معرض آسیب بیشتری قرار دارد.

پدیده فرونشست با ایجاد تغییر در وضعیت توپوگرافی منطقه می‌تواند سبب بروز تغییرات چشمگیری در هیدرولوژی منطقه شود. به‌عنوان مثال در این مناطق ممکن است سیلاب‌های عظیم و مخربی به‌وقوع بپیوندد درحالی‌که قبل از ایجاد فرونشست از هیچ سابقه‌ای برخوردار نبوده است. از سوی دیگر این پدیده می‌تواند با ایجاد تغییر در وضعیت زمین‌آشناختی منطقه از قبیل جهت و سرعت جریان آب زیرزمینی، بیلان آب زیرزمینی و غیره نتیجه‌های ناهنجار بیشتری در پی داشته باشد.

با توجه به اینکه شواهد پدیده فرونشست به راحتی قابل تشخیص نیست، آثار روانی آن در طولانی‌مدت قابل توجه خواهد بود.

۴-۲- سیلاب

سیل عبارت است از تراز یا جریان زیاد (غیرعادی) آب در سطح زمین، داخل رودخانه، سیل‌راه، دریاچه یا منطقه ساحل که منجر به اثرگذاری قابل توجه شود. سیلاب معمولاً ناشی از بارش نسبتاً شدید و طولانی‌مدت در حوضه‌های با مساحت زیاد و یا بارش‌های متوالی بیش از ظرفیت نفوذپذیری حوضه است. کلانشهر تهران با وسعتی در حدود ۷۰۰ کیلومترمربع یکی از کلانشهرهای مهم جهان با عوارض و مشخصات منحصر است. عبور رودخانه‌های متعدد از داخل محدوده شهری تهران و دست‌کاری‌های به وجود آمده در آن‌ها در طی سالیان مختلف از جمله احداث سیل‌برگردان‌های شرق و غرب تهران و همچنین احداث شبکه بسیار وسیعی از سامانه اصلی و فرعی آب‌های سطحی در شهر تهران بر پیچیدگی‌ها مدیریت آب‌های سطحی در این کلانشهر افزوده است. علاوه بر این توسعه سریع و نامتوازن مناطق شهری بدون لحاظ محدودیت‌های طبیعی به‌ویژه رودخانه‌ها و آبراهه‌های طبیعی موجود در داخل محدوده شهری نیز مدیریت رواناب‌های شهری را تحت تأثیر قرار داده است.

وجود شیب شمال به جنوب قابل‌ملاحظه در محدوده شهر، تخریب حوضه آبخیز بالادست نواحی شهری به صورت‌های مختلف از جمله تخریب پوشش گیاهی و جاده‌سازی، گسترش بی‌رویه اراضی شهری و صنعتی، کاهش نفوذ آب و افزایش رواناب‌های شهری و درنهایت ایجاد خطر بروز سیلاب را در پی داشته است. به‌عبارت بهتر باران‌های شدید و کوتاه‌مدت فرصت نفوذ به داخل خاک را نداشته و در نتیجه بخش قابل‌توجهی از بارش به رواناب‌های

سطحی تبدیل می‌شود. از این رو رودخانه‌ها و مسیل‌های حوضه‌های آبخیز شهری از درجه ریسک زیادی برای سیل‌خیزی و خسارات ناشی از آن برخوردار خواهند بود. مجموع این عوامل و خسارات بالای اقتصادی، اجتماعی و امنیتی ناشی از هرگونه بروز سیلاب احتمالی در سطح شهر تهران، اهمیت مدیریت سیلاب و ضرورت هماهنگی و همکاری نهادهای مرتبط را در این خصوص نمایان می‌نماید.

مروری بر سوابق سیلاب در شهر تهران

سیل‌های متعددی در تهران و در طی سالیان گذشته رخ داده است اما به دلیل فقدان بانک اطلاعاتی از بسیاری از آن‌ها هیچ اطلاع موثقی در دست نیست. بررسی اسناد تاریخی نشان می‌دهد تنها در برخی از رخداد‌های سیل، اطلاعات ناقص و معدودی وجود دارد. از موارد گزارش شده سیلاب سال ۱۲۴۶ تهران، سیلاب سال ۱۳۱۶ یوسف‌آباد، سیلاب سال ۱۳۳۶ امامزاده داوود و سیل سال ۱۳۶۶ تجریش از مهم‌ترین آن‌ها به شمار می‌آید.

- سیلاب تهران در سال ۱۳۴۱

در پی وقوع بارش شدید در ۲۷ فروردین سال ۱۳۴۱ در محدوده جاده چالوس- کرج سیلابی به وقوع پیوست که علاوه بر تخریب جاده مذکور تا شعاع ۸ کیلومتر کوه‌های کنار جاده را شسته و کمی پایین‌تر با ریزش صخره‌ها و رسوب گل‌ولای راه شمال به کرج بسته و حدود ۲۰۰۰ اتومبیل در مسیر این جاده در میانه راه متوقف شدند. علاوه بر مسیر جاده چالوس هم‌زمان با سیل و ریزش کوه برای مردم کرج و تهران دردسرساز شده و ریزش کوه بیشتر از پنج ساعت جریان آب مرکز تصفیه سازمان آب را قطع نمود. حوادث این روز در مجموع تلفات جانی در پی نداشت.

- سیلاب گلابدره در سال ۱۳۶۶

رگبار شدید چهارم مردادماه سال ۱۳۶۶ در حوضه‌های آبریز گلابدره، جعفرآباد و اوسون، حدود ۳۰۰ نفر قربانی و ۷۵۷ میلیارد ریال خسارات مالی در پی داشته است. با وقوع بارندگی متمرکز روی حوضه آبریز مسیل گلابدره و مسیل دربند از ساعت ۱۲:۳۰ تا ساعت ۱۵:۲۰ (دو ساعت و پنجاه دقیقه) حدود ۲۸ میلی‌متر باران بارید و بر اساس برآورد کارشناسی، سیلابی با بزرگی ۴۱۲ مترمکعب بر ثانیه در مسیل دربند و ۳۶۸ مترمکعب بر ثانیه در مسیل

گلابدره با غلظت رسوبی بالا جاری شد و در مسیر خود سد ساخته شده توسط جهاد کشاورزی را تخریب و صدها تن گل‌ولای و سنگ را در مسیر رودخانه گلابدره و جعفرآباد به سمت میدان تجریش به حرکت درآورد. برای مقایسه می‌توان اشاره کرد که دبی پایه رودخانه کارون بزرگ‌ترین رودخانه ایران حدود ۳۰۰ مترمکعب در ثانیه است. حجم سیلاب مجموع مسیل گلابدره و دربند حدود ۱۱۰۰۰۰۰ مترمکعب برآورد شده است.

- سیلاب کن در سال ۱۳۷۴

همان‌گونه که اشاره شد سیلاب سال ۱۳۷۴ بزرگ‌ترین سیلاب تاریخی رودخانه کن محسوب می‌شود به‌گونه‌ای که بر اثر این سیلاب لیمونوگراف ثبات ایستگاه هیدرومتری سولقان تخریب و هیدروگراف و حداکثر مقدار دبی از روی داغاب تخمین زده شده است. خسارت وارده از این سیلاب به اراضی اطراف حدود ۵۰ هکتار برآورد شده و مهم‌ترین عامل خسارات، عدم رعایت حریم و بستر رودخانه اعلام شده است. سایر عوامل مؤثر در وقوع این سیلاب بزرگی حجم سیلاب و واریزه‌ها و انسداد جریان توسط آشغال، شاخ و برگ و لاشه‌سنگ‌های واریزه‌ای است. بیشترین میزان خسارت در منطقه سولقان و کشار و به دلیل تراکم جمعیتی بالای این مناطق رخ داده است.

- سیلاب رودخانه کن (روز ۲۴ آبان ماه ۱۳۹۱) و تخریب پل بزرگراه فتح

در پی شروع بارش از شب سه‌شنبه ۲۳ آبان ماه و تداوم آن تا صبح روز چهارشنبه ۲۴ آبان ماه، میزان دبی رودخانه کن به سرعت افزایش یافت. در محل تقاطع رودخانه با بزرگراه فتح (جاده قدیم) به دلیل انجام عملیات اجرایی جهت ساخت پل جدید راه‌آهن، سیلابی شدن جریان رودخانه منجر به فرسایش کوله چپ پل در دست‌ساخت راه‌آهن و در نتیجه تخریب یکی از دهانه‌های آن گردید. این مسئله منجر به شروع آب‌شستگی در بستر رودخانه کن در محدوده بالادست آب‌شکن موجود و پل راه‌آهن گردید. با افزایش شدت و حجم آب‌شستگی کف و به دلیل افزایش سرعت آب و اختلاف تراز قابل توجه (حدود بیست متر) بین کف رودخانه در محل پایه‌های پل بزرگراهی کن و پایین‌دست آب‌شکن، پایه‌های مذکور نیز در معرض آب‌شستگی و تخریب قرار گرفتند.

در نهایت با تداوم آب‌شستگی شدید، پایه‌های پل بزرگراهی (مسیر تندرو) و پل قدیم (کندرو غرب به شرق) و همچنین عرشه پل بزرگراهی (مسیر تندرو)



تخریب شد. در مجموع، آسیب وارده به پل‌های بزرگراهی، منجر به قطع ارتباط از طریق اتوبان فتح و انتقال بار ترافیکی آن به سایر محورها گردید. - سیلاب تیر ۱۳۹۴ محدوده کن-سولقان

در روز ۲۸ تیرماه ۱۳۹۴ به دنبال طوفان، رعدوبرق و بارندگی شدید در ۲۶ شهر و ۳۷ روستا از ۱۰ استان کشور شامل تهران، البرز، مازندران، قزوین، کردستان، خراسان شمالی، کرمان، سمنان، زنجان، آذربایجان غربی سبب شکستگی درختان، طغیان رودخانه‌ها، سیل برق‌آسا، آب‌گرفتگی معابر، ریزش کوه و مسدود شدن جاده‌ها و کانال‌ها عبوری آب و نهایتاً باعث صدمات جانی، مالی و آسیب به وسایل نقلیه و زیرساخت‌ها در مناطق روستایی و شهری گردید. شدت حوادث باعث شد دولت شرایط اضطراری اعلام نماید و ستاد مدیریت بحران استان‌ها فعال گردید.

بر اساس گزارش جمعیت هلال‌احمر کشور و مرکز مدیریت و کاهش خطر بلایای وزارت بهداشت، حدود ۱۴ هزار نفر تحت تأثیر مستقیم حوادث قرار گرفتند. هم‌زمانی سیل با تعطیلات پایان ماه مبارک رمضان و حضور مردم در تفرجگاه‌ها و به‌ویژه حاشیه رودخانه‌ها، افزایش تلفات جانی را به دنبال داشت. بنا بر آخرین آمار ۱۷ کشته در استان‌های مذکور ثبت شد که ۸ تن از آن‌ها مربوط به استان تهران بوده است. خسارات مالی برآورد شده در محدوده کن-سولقان برابر ۳۴۰ میلیارد ریال بود که از آن جمله می‌توان به خسارت وارده به ۴۰ واحد مسکونی یا اداری و نیز ۴۳۰ هکتار باغ اشاره کرد. شبکه آب و برق و سیستم مخابراتی ساکنین بعضی از مناطق قطع و پل‌های ارتباطی، جاده‌ها و اراضی کشاورزی تخریب شدند.

- سیل قیامدشت شهریور ۱۳۹۴

وقوع سیل و بارندگی شدید در روز جمعه ۲۷ شهریورماه سال جاری در مناطق شریف‌آباد، چهل قز، قیامدشت و توچال واقع در شرق استان تهران موجب بروز خسارت مالی و جانی در این منطقه شد. ۲۹ شهرستان متأثر از این حادثه بودند که ۴۱ شهر و روستا دچار آسیب شدند. آمار قطعی جان‌باختگان ناشی از وقوع سیل روز جمعه در نواحی مختلف کشور ۱۲ نفر است که از مجموع این رقم، ۶ نفر مربوط به استان تهران است که بیشتر آنان در حاشیه رودخانه‌ها بودند و گرفتار سیلاب شدند. نکته مهم قابل ذکر در خصوص سیلاب‌هایی که در اثر بارش‌های با دوره بازگشت ۲ الی ۵ ساله

رخ داده است، نقش بسیار تأثیرگذار عوامل انسانی و عدم رعایت ضوابط و ملاحظات مرتبط با رودخانه‌ها از جمله ایجاد سازه‌های تقاطعی بر روی آن‌ها و ساخت‌وساز در حریم رودخانه‌ها در بروز و تشدید آثار و خسارات ناشی از سیلاب است.

در مجموع با توجه به گسترش قابل‌ملاحظه شهر تهران و اختلاف تراز بسیار زیاد شمالی - جنوبی و افزایش روند شهرسازی به‌خصوص در مناطق غربی تهران چنانکه تمهیدات لازم در زمینه اتخاذ رویکردهای کاهش خطرپذیری سیلاب در این شهر اندیشیده و به‌کار گرفته نشود، همچنان می‌بایست منتظر بروز حوادث مشابه در سال‌های نه‌چندان دور بود.

۲-۵- وضعیت سیستم ایمنی و آتش‌نشانی در شهر تهران

توسعه شهر تهران طی سه دهه گذشته در ابعاد افقی و عمودی، احداث ساختمان‌های بلندمرتبه به همراه طبقات منفی و عمیق زیرسطحی، توسعه مراکز تجمعی تجاری فرهنگی اقتصادی (مال‌ها، سینماها و مجتمع‌های فرهنگی بزرگ‌مقیاس...) توسعه شبکه تونل‌ها و ایستگاه‌های مترو، توسعه شبکه تونل‌های ترافیکی شهری، تغییرات ایجادشده در سبک زندگی شهروندان و رواج استفاده از وسایل و تجهیزات جدید برقی و الکتریکی در منازل، افزایش تعداد خودروها (بعضاً غیراستاندارد و فاقد حداقل‌های ایمنی که عامل بروز حریق و حوادث متعددی) و تردد خودروهای نسل جدید هیبریدی (دارای برق ولتاژ بالا) در سطح شهر، توسعه و رواج استفاده از آسانسورها (نسل‌های جدید آسانسور) و بالابرهای پارکینگی در احداث ساختمان‌ها، فرونشست تدریجی دشت تهران از نواحی مرکز به جنوب و جنوب غرب و بروز حوادث متعدد ریزش رو فرونشست در سطح شهر، توسعه خارج از قاعده مراکز تولید، انبارش، توزیع مواد خطرناک در محدوده شهری تهران، نبود متولی مشخص برای حفظ ایمنی هنگام تردد و توزیع محموله‌های مواد خطرناک در سطح شهر، ریسک بالای در برابر خطر زلزله و سیلاب در شهر تهران با توجه به سابقه و وجود گسل‌های متعدد بشدت بارگذاری شده و چندین مسیر رود دره در مسیر شمال به جنوب شهر تهران، مجموعاً موجب بروز تغییرات وسیع در جغرافیای خطرپذیری شهر تهران شده است. تهران امروز در مقایسه با تهران دهه ۵۰ و ۶۰ شهری است با قریب به ۹ میلیون جمعیت ساکن و

بالغ ۴ الی ۶ میلیون نفر جمعیت شناور که در ابعاد طبیعی و انسان ساخت متعددی شهری با درجه خطرپذیری بالا محسوب میگردد. بر این اساس لازم است سازمان آتش نشانی به عنوان سازمان اصلی متولی و پاسخگو در حوادث شهری، متناسب با تغییرات و تحولات صورت گرفته در ابعاد سخت افزاری (تجهیزات و ماشین آلات تخصصی اطفاء، امداد و نجات و مواد خطرناک)، نرم افزاری (بروز رسانی قوانین موجود در حوزه ایمنی، وضع قوانین بازدارنده و تأثیرگذار در توسعه ایمنی شهری، توسعه سطح آمادگی و آموزش های تخصصی کارکنان متناسب با نیاز روز شهر، توسعه فرهنگ ایمنی، توسعه سطح مشارکت های شهروندی در ترویج فرهنگ ایمنی)، فن افزاری (استفاده از فناوری های جدید در توسعه ایمنی اماکن و فضاهای شهری، استفاده از فضای مجازی و روش های نوین ترویج محتواهای آموزشی و مشارکت پذیری شهروندان و...) و سایر روشهای ممکن ضمن کاهش خطرپذیری های موجود، پایداری ایمنی در شهر تهران را ممکن سازد.

۳. شناخت حوزه مأموریتی ایمنی و مدیریت بحران

حوزه مأموریتی ایمنی و مدیریت بحران یکی از حوزه های مأموریتی شهرداری تهران است که فعالیت آن در خصوص تأمین ایمنی شهر تهران و مدیریت بحران های احتمالی شهر و سایر اهداف مورد نظر است. در این راستا، سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران مسئول عمده فعالیت های مرتبط با مدیریت بحران در فازهای مختلف آن و سازمان آتش نشانی و خدمات ایمنی مسئول تأمین ایمنی شهر و شهروندان در برابر حوادث شهری و آتش سوزی است. در تصویر (۱-۳)، ساختار سازمان های اصلی مرتبط با ایمنی و مدیریت بحران شهر تهران نمایش داده شده است.



تصویر شماره (۱-۳): سازمان های مرتبط با حوزه مأموریتی ایمنی و مدیریت بحران در شهرداری تهران

۱-۳- حوزه فعالیت و الزام های قانونی

مدیریت شهری تهران برای انجام مأموریت ایمنی و مدیریت بحران و ارائه خدمات مختلف امدادی، اطفاء حریق و ارتقاء آمادگی در برابر حوادث احتمالی، ساختار و تشکیلات متعددی را در نظام اداری و سازمانی شهرداری تهران ایجاد نموده است. در این راستا، سازمان های پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران و آتش نشانی و خدمات ایمنی شهرداری تهران سازمان های غیرانتفاعی و وابسته به شهرداری هستند که مطابق با مفاد اساسنامه خود فعالیت میکنند. مرکز اصلی سازمان های فوق، شهر تهران و مدت فعالیت آن ها از تاریخ تأسیس نامحدود است.

در صورتی که توانمندی های تخصصی سازمان پیشگیری و مدیریت بحران پاسخگوی نیازهای شهرداری تهران و بلکه بیشتر از آن باشد، سازمان می تواند با رعایت قوانین و مقررات به سایر شهرداری های کشور، سازمان ها و شرکت های وابسته آن ها و در اولویت بعدی به اشخاص حقیقی و حقوقی دیگر خدمات ارائه نماید. ارائه خدمات باید با موافقت هیئت مدیره سازمان و بر اساس آئین نامه هایی که به تصویب شورای سازمان می رسد صورت پذیرد.

در حال حاضر فعالیت های سازمان های پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران و سازمان آتش نشانی با استناد به موارد زیر انجام می شود:

- تدابیر مقام معظم رهبری
- سند چشم انداز ۱۴۰۴
- سیاست های کلی نظام در حوزه پیشگیری و کاهش اثرات ناشی از سوانح طبیعی و حوادث غیرمترقبه
- تدابیر شهردار تهران و روسای سازمان ها
- طرح جامع شهر تهران
- مصوبات شورای اسلامی شهر تهران
- مطالعه طرح جامع پیشگیری و مدیریت بحران ناشی از رویداد زلزله در تهران بزرگ (۱۳۸۱-۸۳) قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور مصوب ۱۳۸۷/۳/۲۹ مجلس شورای اسلامی و آیین نامه اجرایی آن
- طرح جامع امداد و نجات کشور مصوبه هیئت وزیران در تاریخ ۸۲/۱/۱۷
- مصوبات کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی
- برنامه ۵ ساله شهرداری تهران (۱۳۹۲-۱۳۸۸)

- مجوز تقویت و عملیاتی نمودن سیستم مدیریت بحران شهر تهران
- قانون شهرداری (بند های ۱۴ و ۲۰ ماده ۵۵ و ماده ۸۴ در خصوص آتش نشانی و خدمات ایمنی)
- برنامه عملیاتی سه ساله شهرداری تهران (۹۲-۱۳۹۰)
- برنامه پنج ساله دوم شهرداری تهران (۱۳۹۷-۱۳۹۳)
- مصوبه هیئت محترم وزیران در حوزه شریان های حیاتی شهر تهران مورخ ۱۳۹۶/۰۴/۲۸
- ابلاغیه ۷۴۰۲۸/۱/۲۳۰/۷۵۳ مورخ ۱۳۹۴/۰۲/۰۶ رئیس ستاد کل نیروهای مسلح و رئیس کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور، تحت عنوان "فعالسازی ساختار کمیته پدافند غیرعامل در شهرداری ها"
- دستورالعمل تشکیل قرارگاه پدافند غیرعامل تهران
- اساسنامه سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران
- مصوبات شورای هماهنگی مدیریت بحران شهر تهران
- ابلاغیه ۱۰/۷۷۰۴۴۲ مورخ ۱۳۹۵/۰۶/۲۰ شهردار محترم تهران در خصوص فعال سازی کمیته مدیریت بحران و پدافند غیرعامل شهرداری تهران
- مصوبه اصلاحیه مصوبه اعطای تسهیلات به جان باختگان و معلولین آتش نشان و کادر امداد و نجات در حین عملیات سازمان آتش نشانی و خدمات ایمنی شهر تهران - مصوب ۲۷/۰۷/۱۳۹۵ شورای اسلامی شهر تهران
- مصوبه توسعه و بهبود خدمات ایمنی و آتش نشانی - مصوب ۲۳/۰۶/۱۳۹۵ شورای اسلامی شهر تهران
- مصوبه تأمین منابع مالی پایدار سازمان آتش نشانی و خدمات ایمنی و راهکارهای ارتقاء کمی و کیفی تجهیزات و آموزش شهروندان شهر تهران - مصوب ۳۱/۰۵/۱۳۹۵ شورای اسلامی شهر تهران
- مصوبه به روز رسانی تجهیزات و امکانات سازمان آتش نشانی و خدمات ایمنی و ارتقای سطح آموزش در این سازمان - مصوب ۱۹/۰۳/۱۳۹۴ شورای اسلامی شهر تهران
- مصوبه مجوز محاسبه و اخذ عوارض ایمنی ساختمان ها در شهر تهران - مصوب ۲۴/۱۰/۱۳۹۱ شورای اسلامی شهر تهران
- دستورالعمل پیوست ایمنی و مدیریت بحران و پدافند غیرعامل پروژه های شهری در شهر تهران مصوب شورای عالی فنی شهرداری تهران (شماره

ابلاغیه ۹۱۱۱۴۴/۲۰ مورخ ۱۳۹۷/۰۸/۲۳).

۲-۳- فعالیت ها و وظایف حوزه مأموریتی ایمنی و مدیریت بحران

- اهم فعالیت ها و وظایف حوزه ایمنی و مدیریت بحران به شرح زیر است:
- پشتیبانی و اجرای برنامه ها، تصمیمات و مصوبات شورای هماهنگی مدیریت بحران شهر تهران
 - تهیه آمار و اطلاعات مرتبط در قالب بانک اطلاعات و به روز رسانی آن.
 - برقراری ارتباط، همکاری همه جانبه و بهره گیری از تجربیات مراکز علمی، تحقیقاتی و هماهنگی با سازمان های ذی ربط
 - انجام یا سفارش انجام مطالعات، تحقیقات و پژوهش های کاربردی در حوزه ایمنی و مدیریت بحران
 - مطالعه، بررسی، تدوین و بازنگری رویه ها و دستورالعمل ها و آئین نامه های مربوط به ایمنی و مدیریت بحران
 - هماهنگی و همکاری با مراجع قانونی ذی ربط جهت تعیین صلاحیت فنی و رتبه بندی شرکت های دولتی و خصوصی فعال در طرح های ایمنی، تولید، شارژ و فروش کپسول، سازندگان و تولیدکنندگان ماشین آلات و تجهیزات مربوط به امور ایمنی و تجهیزات آتش نشانی با سایر مراجع قانونی مربوطه در سطح کشور و نظارت بر فعالیت آن ها در چارچوب قوانین و مقررات موضوع مطرح شده.
 - نظارت بر ساخت و ساز کلیه فضاها و اماکن عمومی و شهری به ویژه انبار، بارانداز و کارگاه از حیث ایمنی و پیشگیری از حریق با همکاری معاونت شهرسازی.
 - تهیه شناسنامه ایمنی و صدور مجوز ایمنی به منظور نظارت و کنترل بر تحقق شرایط ایمنی ساختمان ها در انواع تصرفات و رعایت استانداردهای تجهیزاتی ساختمان ها در مقابل سوانح گوناگون از جمله زلزله، آتش سوزی، برق گرفتگی، سیل، بمباران های شیمیایی و اتمی در چارچوب ضوابط و مقررات موضوعه.
 - کنترل ایمنی و مقاومت لرزه ای ساختمان ها، پل ها و تأسیسات شهری
 - طراحی و اجرای سامانه های هوشمند هشدار زود هنگام زلزله و سیلاب شهر تهران



- تأمین ماشین‌آلات، وسایل و تجهیزات جستجو، امداد و نجات و ایمنی در برابر حوادث و آتش‌سوزی
- آگاهی‌رسانی عمومی و آموزش عموم شهروندان در حوزه ایمنی و مدیریت بحران
- اعلام وضعیت‌های اضطراری و آماده‌باش به سازمان‌های مسئول
- تربیت نیروی انسانی فنی و تخصصی موردنیاز
- نظارت بر تولید، توزیع، حمل‌ونقل و نگهداری مواد خطرناک در شهر و آمدادی خنثی‌سازی عوامل شیمیایی نشت کرده و سایر مواد خطرناک در شهر تهران
- همکاری و تعامل با مراجع قانونی ذی‌ربط جهت تهیه بانک اطلاعات مواد شیمیایی و خطرناک و نظارت بر حمل‌ونقل و نگهداری مواد خطرناک در شهر و تمهیدات لازم برای خنثی‌سازی مواد شیمیایی قابل نشت و سایر مواد خطرناک با هماهنگی مراجع قانونی در شهر تهران.
- تجهیز کلیه خودروهای عمومی از قبیل اتوبوس، مینی‌بوس، تاکسی‌ها و وانت‌بارها به تجهیزات خاموش‌کننده دستی و آموزش رانندگان خودروها و نظارت بر ایمنی کار
- هماهنگی و همکاری با مراجع قانونی ذی‌ربط جهت تعیین صلاحیت فنی و رتبه‌بندی شرکت‌های دولتی و خصوصی فعال در طرح‌های ایمنی، تولید، شارژ و فروش کپسول، سازندگان و تولیدکنندگان ماشین‌آلات و تجهیزات مربوط به امور ایمنی و تجهیزات آتش‌نشانی با سایر مراجع قانونی مربوطه در سطح کشور و نظارت بر فعالیت آن‌ها در چارچوب قوانین و مقررات موضوعه.
- بررسی علل بروز حریق و حوادث و اعلام نظر کارشناسی در خصوص چگونگی وقوع حریق و حوادث به مراجع قضایی و شرکت‌های بیمه.
- تجزیه و تحلیل حریق و حوادث و انعکاس نتایج آن در رسانه‌های جمعی و عمومی از قبیل جراید، صداوسیما به منظور ارتقاء سطح فرهنگ و اصلاح الگوهای رفتاری عموم مردم در اصلاح روش‌ها و اجرای ضوابط ملاک عمل در راستای ارتقاء مستمر ایمنی و پیشگیری از حریق و حوادث.
- ارائه پیشنهاد جهت تدوین قوانین، مقررات ملی، ضوابط و استانداردهای ایمنی در راستای ارتقاء کیفیت ایمنی در اماکن و تأسیسات شهری.

- ارتقاء توسعه و ترویج رشته‌های مختلف ورزشی میان کارکنان سازمان خصوصاً کادر عملیات، به‌منظور تقویت و آمادگی جسمانی و بالا بردن روحیه افراد.
- تشکیل و راه‌اندازی گروه‌های عملیاتی آتش‌نشانی داوطلب و واکنش بر اساس برنامه‌های زمان‌بندی‌شده.
- هماهنگی نمودن سازمان‌های مسئول فعالیت‌های تخصصی مدیریت بحران با سازمان
- تهیه طرح‌های جامع در زمینه حفاظت و ایمنی در مقابل حوادث غیرمترقبه، آموزش همگانی و تخصصی، تخلیه مناطق شهر، جابجایی، ساماندهی شهروندان و اسکان موقت
- تهیه و تنظیم و اجرای برنامه‌های تمرین و مانور با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط
- اخذ اعتبارات ملی یا بین‌المللی
- تدوین برنامه و نظارت بر اجرای پدافند غیرعامل در شهرداری تهران
- برنامه‌ریزی و اقدامات لازم جهت اطفاء و مهار کلیه آتش‌سوزی‌ها، حوادث و حریق‌ها با استفاده از تمامی ظرفیتهای نیروی انسانی و تجهیزاتی سازمان به‌منظور انجام عملیات امداد و نجات در جهت نجات جان و مال انسان‌ها و حفاظت از منابع شهر و میراث ملی با لحاظ شاخصه‌های بین‌المللی.
- نظارت بر ساخت و ساز کلیه فضاها و اماکن عمومی و شهری
- کنترل و نظارت بر ایمنی فعالیت‌های صنوف مختلف و تعامل با مجامع صنفی به‌منظور افزایش ایمنی صنوف پرخطر و صدور دستورالعمل و مجوز ایمنی در مراحل صدور و تمدید پروانه‌های کسب.
- تدوین برنامه اجرایی پدافند غیرعامل شهرداری تهران در حوزه‌های مختلف

۳-۳- تاریخچه فعالیت سازمان‌های مسئول ایمنی و مدیریت بحران

علیرغم سابقه نسبتاً طولانی شهرداری تهران در خصوص آتش‌نشانی و خدمات ایمنی، موضوع مدیریت بحران در مجموعه شهرداری نوظهور و در چند سال اخیر رشد یافته است. در ادامه به توصیف تاریخچه فعالیت و تغییرات در ماهیت، اهداف و کارکردهای بخش ایمنی و مدیریت بحران در دو بخش می‌پردازیم.



۳-۳-۱- سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران

پس از زلزله رودبار و منجیل در سال ۱۳۶۹، ستاد پیشگیری و بازسازی حوادث غیرمترقبه در استان‌ها طبق مصوبه دولت در اردیبهشت‌ماه سال ۱۳۷۰ تشکیل میگردد. پس‌ازاین مصوبه، مصوبات قانونی دیگری نیز به ترتیب زمانی اتفاق می‌افتند:

الف- در مردادماه ۱۳۷۰، قانون تشکیل کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی در مجلس مصوب میشود.

ب- در سال ۱۳۷۲، تصویب آئین‌نامه اجرایی قانون تشکیل کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی در هیئت‌وزیران مصوب میشود.

ج- در سال ۱۳۷۵، در برنامه دوم توسعه پنج‌ساله کشور، ستاد حوادث غیرمترقبه کشور مصوب میشود و در همان سال، تشکیل ستاد مقابله با بحران خشک‌سالی در هیئت دولت مصوب میشود.

د- در سال ۱۳۷۸، در ششمین اجلاس کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی، به‌عنوان عالی‌ترین نهاد تصمیم‌ساز در این حوزه، مقرر میشود که شهرداری تهران با مساعدت معاونت هماهنگی امور عمرانی وزارت کشور و همچنین با بهره‌گیری از همکاری وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و نهادهای ذیربط، طرح جامع مدیریت بحران شهر تهران بزرگ را تهیه و برای تصویب به کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی ارائه نماید. این مصوبه، در هیئت دولت نیز مطرح شد و با تأیید اهمیت و ضرورت آن، طی بخشی از سوی معاون اول رئیس‌جمهور انجام طرح به شهرداری تهران ابلاغ شد.

ه - در پایان سال ۱۳۷۹، طرح در شهرداری آماده می‌شود و در خردادماه ۱۳۸۰ در هشتمین اجلاس کمیته ملی کاهش اثرات بلایای طبیعی بررسی و تصویب میگردد. بر اساس بند ۱ مصوبه طرح جامع مدیریت بحران شهر تهران، شهرداری تهران ملزم به تشکیل ستاد مدیریت بحران شهر تهران باهدف هماهنگی امور مربوط به مراحل مدیریت بحران (پیشگیری، آمادگی، مقابله و بازسازی) شد و تمامی دستگاه‌های اجرایی و سازمان‌های مستقر در شهر تهران موظف شدند با این ستاد همکاری نمایند.

و- در خردادماه سال ۱۳۸۰، برای اولین بار، وزیر کشور وقت طی حکمی شهردار وقت تهران را به سمت رئیس ستاد مدیریت بحران شهر تهران منصوب کرد.

ز- در قانون برنامه پنج‌ساله سوم کشور، جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران موظف به تدوین طرح امداد و نجات کشور میشود که در ۱۷ فروردین سال ۱۳۸۲ به تصویب هیئت دولت میرسد که در آن برای تهران شخصیت مستقلی در نظر گرفته میشود.

ح- در سال ۱۳۸۳، مجوز تقویت سیستم مدیریت بحران شهر تهران و در سال ۱۳۸۴ اساسنامه این سازمان با عنوان سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران مصوب میگردد. متن این دو قانون به پیوست همین سند است.

ط- قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور مصوب مجلس شورای اسلامی در خردادماه سال ۱۳۸۷، مسئولیت مدیریت بحران شهر تهران را به شهرداری تهران محول نموده است.

۳-۳-۲- سازمان آتش‌نشانی و خدمات ایمنی

در سال ۱۳۰۳ شمسی، بلدیة تهران يك دستگاه اتومبیل آب‌پاش برای آب‌پاشی خیابان‌های خاکی شهر خریداری کرد و يك سال بعد، وجود همان ماشین آب‌پاش، مقدمه‌ای برای شکل‌گیری نهادی برای مقابله با آتش‌سوزی در تهران شد. به‌این‌ترتیب که چند متر لوله، يك سرلوله و چند شیر به آن ماشین افزودند تا برای اطفاء آتش‌سوزی‌های احتمالی نیز کارایی داشته باشد. در تاریخ ششم آبان ماه ۱۳۵۳، در یک‌صدوسومین جلسه انجمن شهر تهران اساسنامه سازمان آتش‌نشانی و خدمات ایمنی در چهارفصل، ۲۸ ماده و ۱۴ تبصره تصویب شد که تا سال ۱۳۵۷ امور مختلف آتش‌نشانی بر مبنای اساسنامه مزبور انجام می‌شد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، با انحلال سازمان دفاع غیرنظامی، فلسفه وجودی آتش‌نشانی‌های کشور بر اساس بندهای ۱۴ و ۲۰ ماده ۵۵ قانون شهرداری تعریف و از همین رو سازمان‌های آتش‌نشانی زیرمجموعه شهرداری قلمداد گردید. پس از پیروزی انقلاب اسلامی در بهمن‌ماه ۱۳۵۷ تا پایان سال ۱۳۶۸ مجموعه آتش‌نشانی رشد سریعی داشت و مجموع ایستگاه‌ها در سال ۱۳۶۸ به ۲۶ ایستگاه اطفاء حریق و ۷ ایستگاه امداد و نجات رسید هم‌اکنون شهر تهران به ۸ منطقه عملیاتی تقسیم‌شده است و تا پایان سال ۹۶ از ۱۳۱ ایستگاه برخوردار است. طبق قانون، در شرایط عادی محدوده عمل آتش‌نشانی، محدوده و حریم هر شهر است، اما در شرایط اضطراری، با هماهنگی از طرف مقام ذی‌صلاح و نیاز



مراکز هم‌جوار، فعالیت سازمان آتش‌نشانی و خدمات‌ایم‌نی مرز و محدوده مشخصی ندارد و مأموران آن موظف هستند در هرکجا که ضرورت اقتضا کند، به انجام وظیفه بپردازند. از سال ۱۳۷۱ معاونت پیشگیری و حفاظت از حریق، از سال ۱۳۷۵ معاونت فنی و عمرانی و واحد حقوقی و قراردادهای زیر نظر معاونت مالی اداری و از سال ۱۳۹۰ معاونت‌های برنامه‌ریزی و توسعه شهری و اجتماعی و فرهنگی در سازمان شکل گرفت و هم‌اکنون دارای ۷ معاونت تخصصی است. با اضافه شدن واحدهای سازمانی فوق، حیطه فعالیت‌های این سازمان در بخش‌های مختلف گسترش یافت و اقدامات و برنامه‌های سازمان آتش‌نشانی و خدمات ایمنی شهر تهران علاوه بر اطفای حریق و امداد و نجات در حوادث شهری که مسئول قانونی مشخصی ندارد و به حوزه فعالیت پیشگیرانه و حفاظتی در برابر آتش‌سوزی و حوادث احتمالی تسری یافت.

۴. عملکرد حوزه مأموریتی ایمنی و مدیریت بحران در برنامه پنج‌ساله دوم شهرداری تهران

بر اساس چشم‌انداز "طرح جامع شهر تهران" و همچنین طرح "مجوز تقویت و عملیاتی نمودن سیستم مدیریت بحران شهر تهران" به‌عنوان اسناد بالادست، تهران شهری امن و مقاوم در برابر انواع آسیب‌ها و مقاوم در برابر مخاطرات و سوانح در چارچوب تحقق راهبردهایی کلان نظیر ایمنسازی در برابر سوانح طبیعی، بهبود سیستم مدیریت بحران و ارتقای کیفیت دفاع غیرعامل شهر تهران، تأمین آب موردنیاز و توسعه و تجهیز شبکه و تأسیسات آب و فاضلاب تهران و ساماندهی حریم و بستر رودخانه‌ها و مسیل‌ها معرفی شده است. تهران به‌عنوان پایتخت کشور به‌واسطه وجود گسلها، زلزله‌خیز بودن، واقع شدن در مسیر رود دره‌ها و پتانسیل وقوع سیلاب، تمرکز بالای فعالیتی، تراکم بالای جمعیت و همچنین وجود مراکز و نواحی پرخطر، با چالشهای متعددی روبه‌روست. چالشهای فراروی شهر تهران در زمینه ایمنی و مدیریت بحران را می‌توان در مقوله‌هایی همچون آسیب‌پذیری ساختمان‌ها و ایمنی آنها، مقابله با بحران قبل، حین و پس از وقوع، هماهنگیهای بین بخشی در درون و بیرون از شهرداری و آگاهیهای عمومی نسبت به ایمنی و مدیریت بحران مشاهده کرد. در جهت تعدیل و برطرف نمودن موانع و مشکلات پیش روی شهر تهران،

ردیف	هدف کمی	واحد	۱۳۹۲	۱۳۹۳		۱۳۹۴		۱۳۹۵		۱۳۹۶		۱۳۹۷	
			سال پایه	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد
۱	آموزش همگانی گروه‌های هدف خاص	تعداد	۷۰	۱۰۰	۱۱۰	۱۵۰	۱۶۲	۲۰۰	۱۹۲	۲۵۰	۳۲۰	۳۰۰	۳۱۱
۲	برگزاری دوره‌های آموزش عمومی برای شهروندان (در سال)	تعداد	۱۱۰۰	۱۵۰۰	۱۸۲۲	۱۸۰۰	۲۵۸۱	۲۰۰۰	۲۸۵۰	۲۳۰۰	۳۱۵۰	۲۵۰۰	۳۷۵۰
۳	دوره‌های آموزش الکترونیکی بحران برگزارشده (در سال)	نفرساعت	۱۵۰۰	۲۰۰۰	۲۰۰۰	۳۰۰۰	۶۸۰۰	۵۰۰۰۰	۲۳۸۰۰	۷۵۰۰۰	۴۵۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۴۹۷۰۰۰
۴	تهیه نقشه محدوده شناسایی‌شده مستعد لغزش و فرونشست	درصد	۳۰	۴۵	۳۷/۵	۶۰	۴۰	۷۵	۴۰	۸۵	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
۵	مساحت نقشه محدوده شناسایی‌شده مستعد لغزش و فرونشست تهیه‌شده	هکتار	۲۴۷۹	۳۷۱۸	۳۰۹۸	۴۹۵۸	۳۳۰۵	۶۱۹۷	۳۳۰۵	۷۰۲۳	-	۸۲۶۳	۱۰۹۱۴
۶	ایمن‌سازی محدوده‌های مستعد لغزش	درصد	۵	۱۵	-	۲۰	-	۲۵	-	۳۰	-	۳۵	۰

جدول شماره (۱-۴): اهداف کمی بخش نخست حوزه مأموریتی ایمنی و مدیریت بحران در برنامه پنج‌ساله دوم شهر تهران



در برنامه پنج ساله دوم شهرداری تهران راهبردها، سیاستها و اهداف کمی مشخصی پیش بینی شده که در صورت اجرایی شدن، در راستای تحقق چشم انداز مورد نظر، گام های مؤثری برداشته خواهد شد.

طبق برنامه پنج ساله دوم شهر تهران در بخش نخست حوزه مأموریتی ایمنی و مدیریت بحران اهدافی مانند برگزاری دوره های آموزش عمومی برای شهروندان (در سال)، آموزش همگانی گروه های هدف خاص و دوره های آموزش الکترونیکی بحران برگزار شده (در سال) در طول پنج سال برنامه از روند تحقق مطلوبی برخوردارند و ۱۰۰ درصد محقق شده اند.

هدف کمی با عنوان " دوره های آموزش الکترونیکی بحران برگزار شده (در سال)" برای سال ۹۷ به میزان ۱۰۰۰۰۰ نفر ساعت در برنامه هدف گذاری شده، عملکرد این هدف کمی در سال ۹۷، ۴۹۷۰۰۰ نفر ساعت است.

هدف کمی با عنوان " آموزش همگانی گروه های هدف خاص " برای سال ۹۷ به تعداد ۳۰۰ در برنامه هدف گذاری شده، عملکرد این هدف کمی در سال ۹۷، تعداد ۳۱۱ مورد است.

هدف کمی با عنوان " برگزاری دوره های آموزش عمومی برای شهروندان (در سال)" برای سال ۹۷ به تعداد ۲۵۰۰ در برنامه هدف گذاری شده، که عملکرد این هدف کمی در سال ۹۷، ۳۷۵۰ است.

ردیف	هدف کمی	واحد	۱۳۹۲		۱۳۹۳		۱۳۹۴		۱۳۹۵		۱۳۹۶		۱۳۹۷	
			سال پایه	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف
۱	پایگاه های پشتیبانی مدیریت بحران در حالی که بهره برداری	تعداد	۱۰۲	۱۱۰	۱۱۰	۱۲۰	۱۱۱	۱۳۰	۱۱۱	۱۴۰	۱۱۲	۱۵۰	۱۱۳	۱۱۳
۲	شهروندان تحت پوشش پایگاه های پشتیبانی مدیریت بحران	نفر	۲۰۰,۰۰۰	۲۱۰,۰۰۰	-	۲۲۰,۰۰۰	۲۱۰,۰۰۰	۲۳۰,۰۰۰	۲۱۰,۰۰۰	۲۴۰,۰۰۰	۲۱۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	-	-
۳	ارتقای بانک جامع اطلاعات پایه مدیریت بحران	درصد	۳۰	۵۰	۴۰	۶۰	۵۰	۷۰	۵۵	۸۰	۷۰	۱۰۰	۷۵	۷۵
۴	پایگاه های مجهز به سیستم ارتباطی خاص با سازمان (دریافت داده های برخط شتاب نگاری)	تعداد	۹	۴۰	۱۴	۷۰	-	۱۰۰	۱۴	۱۲۰	۱۴	۱۵۰	-	-
۵	ایستگاه های فعال شتاب نگاری	تعداد	۱۰	۱۵	۱۴	۱۸	۱۴	۲۲	۱۴	۳۶	۱۸	۵۰	۱۸	۱۸
۶	ایستگاه های فعال لرزه نگاری	تعداد	۱۳	۱۸	۱۳	۱۸	۱۳	۲۳	۱۳	۲۳	۱۳	۳۰	۱۳	۱۳
۷	میزان پیشرفت و تکمیل نرم افزار تخمین خسارت زلزله	درصد	۲۰	۴۰	۳۰	۸۵	۴۰	۱۰۰	۴۰	۱۰۰	۶۵	۱۰۰	۶۰	۶۰
۸	برنامه های پایداری سازی گروه های دوام	تعداد	۳۸۰۰	۷۰۰۰	۵۵۱۷	۸۰۰۰	۷۸۶۷	۹۰۰۰	۹۷۷۰	۱۰۰۰۰	۱۳۶۸۲	۱۱۰۰۰	۱۶۲۰۰	۱۶۲۰۰
۹	تشکیل گروه های دوام (تجمعی)	تعداد	۴۴۵	۵۱۰	۵۱۰	۵۷۰	۵۷۲	۶۳۰	۶۴۰	۶۹۰	۶۹۰	۷۵۶	۷۵۶	۷۵۶
۱۰	گروه های مدیریت بحران ایجاد شده در اماکن حائز شرایط	تعداد	۱۳۰۰	۱۵۵۰	۱۵۶۴	۱۸۰۰	۱۸۲۸	۲۰۰۰	۲۵۰۰	۲۵۰۰	۲۲۵۰	۲۵۰۰	۲۹۹۱	۲۹۹۱
۱۱	محلات دارای نقشه تخلیه امن	تعداد	۱۳۰	۲۰۰	۲۰۲	۲۸۶	۲۸۶	۳۷۴	۲۸۶	۳۷۴	۳۹۹	۳۷۴	۳۹۹	۳۹۹
۱۲	مانورهای تخلیه امن برگزار شده در مناطق ۲۲ گانه (در سال)	تعداد	۵۰	۱۲۰	۱۸۵	۱۹۰	۲۰۹	۲۶۰	۳۲۶	۳۳۰	۳۹۷	۳۷۴	۶۳۹	۶۳۹
۱۳	مانورهای تخلیه امن برگزار شده (سراسری)	تعداد	۶	۹	۹	۱۲	۱۲	۱۵	۱۴	۱۸	۱۷	۲۲	۲۲	۲۲
۱۴	مانورهای تخصصی برگزار شده در سال	تعداد	۳	۵	۵	۷	۸	۹	۹	۱۲	۳۲	۲۲	۵۷	۵۷
۱۵	ایستگاه های آتش نشانی ^۲	تعداد	۱۱۰	۱۱۸	۱۱۸	۱۲۶	۱۲۱	۱۳۴	۱۲۷	۱۴۲	۱۳۱	۱۵۰	۱۳۱	۱۳۱
۱۶	متوسط محدوده تحت پوشش هر ایستگاه آتش نشانی ^۳	کیلومتر مربع	۶/۶۲	۶/۱۶	۵/۸۷	۵/۷۸	۶/۱۱	۵/۴۳	۵/۷۴	۵/۱۲	۵/۵۷	۵	۵/۵۷	۵/۵۷
۱۷	میانگین زمان رسیدن به محل آتش سوزی	دقیقه	۴:۲۶	۴:۲۴	۴:۲۴	۴:۲۲	۴:۰۹	۴:۲۰	۴:۱۱	۴:۱۸	۴:۱۱	۴:۱۵	۴:۱۳	۴:۱۳
۱۸	میانگین زمان رسیدن به محل حادثه	دقیقه	۵:۰۵	۵:۰۰	۵:۰۳	۴:۵۵	۴:۵۸	۴:۵۰	۴:۳۷	۴:۴۵	۴:۴۳	۴:۴۰	۴:۴۱	۴:۴۱
۱۹	میانگین عمر خودروهای عملیاتی	سال	۷	۶/۷	۶/۷	۶/۳	۶/۶	۶/۰	۶/۶	۵/۵	۷	۵	۸/۰۷	۸/۰۷
۲۰	آتش نشانان داوطلب آموزش دیده	نفر	۷,۳۰۰	۱۵,۸۴۰	۵,۳۹۹	۲۴,۳۸۰	۲۱,۰۹۹	۳۲,۹۲۰	۲۹,۳۳۶	۴۱,۴۶۰	۳۷,۸۷۶	۵۰,۰۰۰	۴۳,۶۶۶	۴۳,۶۶۶

جدول شماره (۲-۴) اهداف کمی بخش دوم حوزه مأموریتی ایمنی و مدیریت بحران در برنامه پنج ساله دوم شهر تهران



در راستای تحقق مواد و احکام پیش‌بینی‌شده در بخش دوم این حوزه مأموریتی اهداف کمی به شرح جدول شماره (۴-۲) مشخص شده است. در این بخش اهدافی همچون برنامه‌های پایدارسازی گروه‌های دوام، تشکیل گروه‌های دوام (تجمعی)، گروه‌های مدیریت بحران ایجادشده در اماکن حائز شرایط، محلات دارای نقشه تخلیه امن، مانورهای تخلیه امن برگزارشده در مناطق ۲۲گانه و سراسری (در سال) و مانورهای تخصصی برگزارشده در سال ۹۷ به صورت صددرصدی محقق شده‌اند.

هدف کمی "پایگاه‌های مجهز به سیستم ارتباطی خاص با سازمان (دریافت داده‌های برخط شتاب‌نگاری)" که در برنامه برای سال ۹۷، ۱۵۰ عدد پیش‌بینی‌شده، به دلیل عدم وجود نقدینگی و مشکلات مالی تاکنون محقق نشده و تا پایان سال ۹۷ تنها ۱۴ پایگاه مجهز به سیستم ارتباطی خاص با سازمان شده‌اند که از هدف برنامه فاصله زیادی دارد؛ شایان‌ذکر است چهار ایستگاه جدیدالاحداث در سال ۹۴ به وسیله شبکه رادیویی با فرکانس خاص سیگنال‌های دریافت شده را انتقال می‌دهند.

"ایستگاه‌های فعال شتاب‌نگاری"، "ایستگاه‌های فعال لرزه‌نگاری" و "میزان پیشرفت و تکمیل نرم‌افزار تخمین خسارت زلزله" از دیگر اهداف کمی این بخش هستند که به دلیل مشکلات مالی و عدم تخصیص نقدینگی از روند تحقق پایینی برخوردارند.

۱-۴- اعتبارات سال‌های برنامه پنج‌ساله دوم شهرداری تهران

با توجه به گستردگی شهر و حضور بیش از یک‌ششم جمعیت کشور در آن و وجود مراکز اقتصادی، سیاسی و نظامی و جمعیتی در آن و وجود مخاطرات طبیعی و انسان‌ساز نیاز به در اولویت قرار گرفتن برنامه‌های مدیریت بحران است و از طرفی به منظور اجرای این برنامه‌های نیاز به بودجه قابل‌توجهی است.

با توجه به منابع محدود شهرداری تهران در خصوص تأمین اعتبارات اکثر پروژه‌های قابلیت اجرا پیدا نکرده و یا در صورت اجرا مدت‌زمان زیادی جهت اتمام و تحویل پروژه صرف می‌گردد.

از این رو اهم چالش‌های پیش رو و پیشنهادها در خصوص بودجه و تخصیص نقدینگی به شرح ذیل ارائه می‌گردد:

۱. عدم پیش‌بینی و ابلاغ هرگونه اعتبارات غیرنقد در بودجه سال.

۲. تخصیص ۱۰۰ درصدی اعتبارات سازمان به دلیل اهمیت، یکتایی و یکپارچگی موضوعات و خدمات ایمنی و مدیریت بحران

۳. واگذاری کامل مدیریت پایگاه‌های پشتیبانی مدیریت بحران شهر تهران و پیش‌بینی اعتبارات و منابع مالی مرتبط (نگهداشت، تجهیزات و نیروی انسانی)

۴. پیش‌بینی و ابلاغ اعتبارات مناسب جهت تکمیل سامانه پرتابل فرماندهی حادثه، سامانه‌های هشدار سیل و هشدار سریع زلزله، احداث دکل‌های خود ایستا و احداث و تجهیز پایگاه‌های پشتیبانی مدیریت بحران

۵. خرید و نوسازی ماشین‌آلات آتش‌نشانی از خارج از کشور و به صورت ارزی به دلیل نبود مشابه داخلی از حیث فناوری و تغییر فراوان تحقق برنامه‌های پیش‌بینی‌شده و همچنین هزینه‌های نگهداشت به دلیل نوسانات قیمت ارز

۶. ضرورت نوسازی ناوگان خودرویی عملیاتی سازمان (به دلیل سپری شدن عمر مفید خودروها، بالا بودن هزینه‌های استهلاک و نگهداشت و احتمال نقصان در عملیات مربوطه)

۷. لزوم به‌روزرسانی و نوسازی تجهیزات مرکز فرماندهی و مرکز پایش (EOC) به دلیل اتمام عمر بهره‌برداری از طریق ایجاد ردیف بودجه مستقل

۸. ایجاد ردیف و اعتبار برای پدافند غیرعامل شهر تهران

۹. ایجاد ردیف و اعتبار جهت راه‌اندازی، توسعه و تجهیز مرکز آموزش تخصصی مدیریت بحران

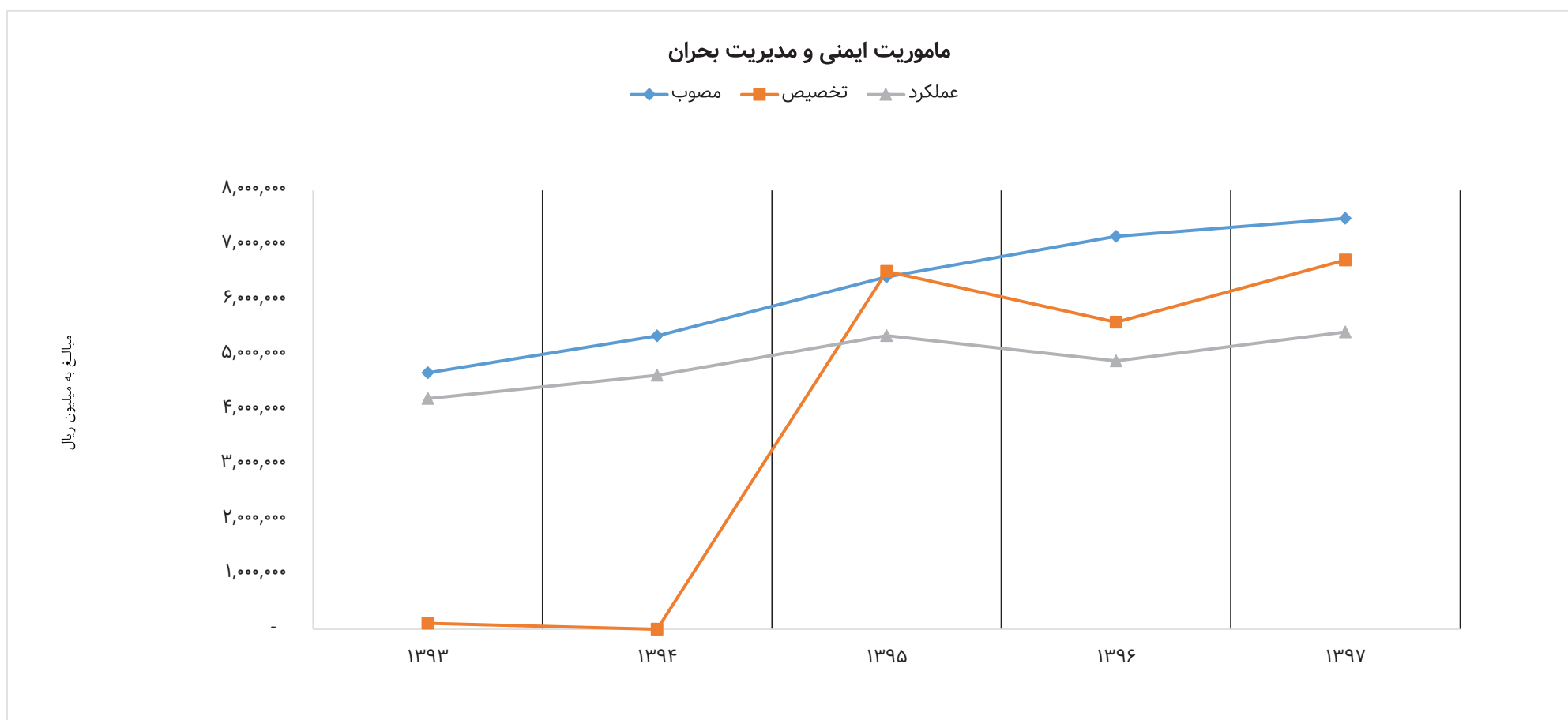
با توجه با اینکه این ردیف اعتباری هزینه‌های حقوق و دستمزد نگهداشت سازمان با عنوان جبران هزینه‌های مدیریت و راهبردی سازمان پیشگیری و مدیریت بحران با کمبود مواجه است و در پایان هر سال با جابجایی در اعتبارات هزینه‌ای سازمان این کمبود جبران می‌گردد، خواهشمند است به نحوی برنامه‌ریزی شود که افزایش سالانه مورد تأیید دولت به اعتبارات بعد از اصلاحیه بودجه اضافه شود



اعتبارات مصوب، تخصیص و عملکرد حوزه ایمنی و مدیریت بحران طی سالهای ۱۳۹۸ - ۱۳۹۳ (سال های برنامه پنج ساله دوم شهرداری تهران)

(واحد به میلیون ریال)

شماره برنامه طبقه بندی	سال	۱۳۹۸ سال			۱۳۹۸ سال			۱۳۹۸ سال			۱۳۹۸ سال			۱۳۹۸ سال			مجموع اعتبارات	درصد از کل	عملکرد	درصد از کل	تخصیص	درصد از کل	عملکرد	درصد از کل	مصوب	درصد از کل	عملکرد	درصد از کل	مصوب	درصد از کل	عملکرد	درصد از کل
		عملکرد	تخصیص	مصوب	عملکرد	تخصیص	مصوب	عملکرد	تخصیص	مصوب	عملکرد	تخصیص	مصوب	عملکرد	تخصیص	مصوب																
۴۰۱۰۰	آتش نشانی و خدمات ایمنی	۳,۴۵۰,۰۰۰	-	۴,۶۲۱,۰۰۰	۴,۱۲۶,۰۰۰	-	۵,۳۵۰,۰۰۰	۵,۶۶۴,۰۰۰	۴,۸۳۳,۱۳۱	۵,۶۵۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۴,۴۲۱,۰۵۱	۵,۷۵۳,۵۵۰	۵,۲۷۸,۱۵۸	۵,۸۴۰,۰۰۰	۲۴,۹۲۱,۰۰۰	۸۰٪	۱۶,۴۱۷,۵۵۰	۸۷٪	۲۲,۴۲۹,۴۰۵	۹۱٪	۹۰٪	۶۶٪	۹۰٪	۶۶٪	۹۰٪	۶۶٪	۹۰٪	۶۶٪	۹۰٪		
۴۰۲۰۰	توانمند سازی سیستم و اعمال مدیریت بحران	۳۲۶,۰۰۰	۸۱,۵۷۱	۱۲۱,۶۸۶	۱۸۸,۵۰۰	۰	۲۷۴,۷۰۰	۲۴۸,۷۷۴	۲۰۹,۷۲۸	۵۹۹,۰۰۰	۷۴۴,۰۰۰	۴۴۷,۶۴۴	۴۵,۴۴۲	۱۲۳,۹۲۸	۲۴۴,۰۰۰	۲,۱۳۲,۲۰۰	۷٪	۱,۳۳۸,۵۵۷	۷٪	۷۲۴,۰۱۹	۳٪	۳۴٪	۵۸٪	۳۴٪	۵۸٪	۳۴٪	۵۸٪	۳۴٪	۵۸٪			
۴۰۳۰۰	کاهش خطر پذیری و افزایش ایمنی در برابر سوانح طبیعی و انسان ساز	۹۰۱,۳۷۵	۲۷,۱۷۰	۳۱۱,۹۴۴	۵۲۸,۸۸۰	-	۳۱۷,۰۰۰	۲۴۷,۳۸۴	۲۶۳,۰۰۰	۵۱۵,۱۶۸	۵۰۷,۴۰۰	۲۵۶,۳۸۰	۱۲۴,۵۲۹	۲۸۸,۶۸۷	۲۲۷,۳۱۸	۲,۸۴۹,۸۳۳	۹٪	۹۵۸,۱۵۲	۵٪	۱,۳۷۰,۲۵۶	۶٪	۴۸٪	۳۴٪	۴۸٪	۳۴٪	۴۸٪	۳۴٪	۴۸٪	۳۴٪	۴۸٪		
۴۰۵۰۰	برنامه تملک اراضی و املاک	-	-	-	-	-	۴۰۰,۰۰۰	۱۱۵,۰۰۰	۱۱۵,۰۰۰	۱۱۵,۰۰۰	۶۱,۵۳۲	۸,۸۸۸	۸,۸۸۸	۶۱,۵۳۲	۲۰۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	۴٪	۳۴۷,۰۳۹	۲٪	۲۵,۷۴۱	۰.۱٪	۲٪	۲۹٪	۲٪	۲۹٪	۲٪	۲۹٪	۲٪	۲۹٪	۲٪		
جمع کل		۳۱,۱۰۳,۰۲۳	۱۸,۹۶۱,۲۹۷	۲۴,۵۴۹,۴۲۱	۳۱,۱۰۳,۰۲۳	۱۰۰٪	۲۴,۵۴۹,۴۲۱	۲۴,۵۴۹,۴۲۱	۲۴,۵۴۹,۴۲۱	۲۴,۵۴۹,۴۲۱	۲۴,۵۴۹,۴۲۱	۲۴,۵۴۹,۴۲۱	۲۴,۵۴۹,۴۲۱	۲۴,۵۴۹,۴۲۱	۲۴,۵۴۹,۴۲۱	۲۴,۵۴۹,۴۲۱	۱۰۰٪	۲۴,۵۴۹,۴۲۱	۱۰۰٪	۲۴,۵۴۹,۴۲۱	۱۰۰٪	۲۴,۵۴۹,۴۲۱	۱۰۰٪	۲۴,۵۴۹,۴۲۱	۱۰۰٪	۲۴,۵۴۹,۴۲۱	۱۰۰٪	۲۴,۵۴۹,۴۲۱	۱۰۰٪	۲۴,۵۴۹,۴۲۱	۱۰۰٪	



نمودار مقایسه‌ای بودجه سازمان پیشگیری و مدیریت بحران در سال‌های ۹۳-۹۷



۱. تبیین وضعیت موجود حوزه مأموریتی ایمنی و مدیریت بحران (نقاط قوت، ضعف، تهدید، فرصت)

در این قسمت، به تفسیر نقاط قوت و ضعف و همچنین تهدیدها و فرصت‌های موجود در حوزه ایمنی و مدیریت بحران بر اساس اطلاعات دریافتی از سازمان‌های مرتبط در شهرداری تهران می‌پردازیم و در ادامه، جدول تبیین وضع موجود این حوزه ارائه شده است.

محور فعالیت	نقاط قوت	نقاط ضعف	فرصت‌ها	تهدیدها
تعمیرات و نگهداری	۱. فلسفه وجودی سازمان پیشگیری و مدیریت بحران در ساختار شهرداری تهران به‌عنوان متولی اصلی مسائل مدیریت بحران شهر تهران	۱. عدم گسترش آموزش لازم در زمینه آمادگی و مقابله با بحران به مدیران و مسئولین شهری و شهروندان	۱. نگاه مساعد شورای شهر تهران در حوزه مدیریت بحران	۱. آسیب‌پذیر بودن بسیاری از ساختمان‌های شهر تهران
	۲. وجود پایگاه‌های پشتیبانی ویژه مدیریت بحران و امکان آموزش شهروندی و بهره‌برداری‌های ضروری	۲. مشکلات نظارت بر مقاوم‌سازی اماکن و یا بهسازی آن‌ها	۲. وجود قوانین و دستورالعمل‌های اختصاصی مرتبط با مدیریت بحران شهر تهران نظیر مجوز تقویت	۲. قرار گرفتن شهر تهران بر روی گسل‌های فعال و پهنه‌های گسلی
آمادگی و مقابله	۳. سطح علمی مناسب و مرتبط کارکنان	۳. مشکلات اولویت‌بندی اجرای پروژه‌ها	۳. شناسایی، احصاء و امکان تخصیص اعتبار توسط نهادهای خارج از مجموعه شهرداری تهران	۳. قرار گرفتن شهر تهران در پایین دست حوضه‌های آب ریز پرخطر
	۴. وجود جایگاه قانونی تعریف شده و مصوب از سوی مراجع ذیصلاح	۴. عدم نهادینگی سیستم یکپارچه و جامع مدیریت بحران در سازمان‌های مرتبط	۴. وجود قوانین و دستورالعمل‌های اختصاصی مرتبط با مدیریت بحران شهر تهران نظیر مجوز تقویت	۴. آسیب‌های زیست‌محیطی و هزینه‌های کلان آن بعد از حوادث
پشتیبانی و تسهیل	۵. توسعه پایگاه‌های پشتیبانی در کل نواحی تهران شامل پایگاه‌های ویژه، چندمنظوره و معین	۵. فقدان مرکز دیسپچینگ مشترک	۵. تشکیل و سازمان‌دهی گروه‌های داوطلب واکنش اضطراری شهر تهران	۵. مقاوم نبودن اجزاء شبکه شریان‌های حیاتی شهر تهران
	۶. تشکیل گروه‌های امدادرسان محلی آموزش‌دیده (مانند گروه‌های دوام)	۶. فقدان طرح جامع مدیریت بحران	۶. ریاست شورای هماهنگی مدیریت بحران تهران	۶. مکان‌یابی و استقرار نامناسب مراکز امدادی و نجات شهر جهت کمک‌رسانی در بحران‌ها
تعمیرات و نگهداری	۷. امکان تخمین سریع خسارت بعد از رویداد زلزله در ۲۲ منطقه تهران با استفاده از سامانه‌های مخابراتی و ماهواره‌ای	۷. تخصیص ناکافی بودجه و نقدینگی برای اجرای طرح‌ها و پروژه‌ها	۷. حساسیت ذهنی شهروندان تهرانی در موضوع حوادث و مدیریت بحران	۷. وجود بافت‌های فرسوده و معابر باریک شهر که عملیات مقابله را مختل می‌کند.
	۸. سامانه پابلوت هشدار سریع زلزله شهر تهران	۸. کمبود تجهیزات و امکانات مربوطه	۸. حوادث و بحران‌های اخیر کشور	۸. مشکل هماهنگی سازمان‌ها و تداخل وظایف آن‌ها در وقوع بحران
اطلاعات و مخابرات	۹. وجود سامانه‌های مکان محور از اطلاعات شریان‌های حیاتی شهر تهران	۹. مستهلک شدن امکانات و ابزارهای مرکز فرماندهی	۹. وجود شورای عالی مدیریت بحران	۹. عدم آشنای شهروندان با موضوع مدیریت بحران و نقشی که باید در آمادگی و مقابله با آن داشته باشند.
	۱۰. دارا بودن خودروی فرماندهی و مدیریت بحران	۱۰. ناپایداری شبکه ارتباطی شهرداری تهران	۱۰. چالش‌های ناشی از رفع معارض املاک و تأسیسات	۱۰. عدم اختصاص بودجه کافی در سطح ملی به موضوع مدیریت بحران
تعمیرات و نگهداری	۱۱. ساختار مصوب تا سطح نواحی	۱۱. فقدان مرکز دیسپچینگ مشترک	۱۱. چالش‌های ناشی از رفع معارض املاک و تأسیسات	۱۱. چالش‌های ناشی از رفع معارض املاک و تأسیسات
	۱۲. وجود سیستم اعلام هشدار سریع	۱۲. فقدان طرح جامع مدیریت بحران	۱۲. ضعف سیستم نظارتی در ارزیابی فعالیت‌ها و اقدامات مدیریت بحران	۱۲. ضعف سیستم نظارتی در ارزیابی فعالیت‌ها و اقدامات مدیریت بحران
اطلاعات و مخابرات	۱۳. همکاری بین‌المللی در انجام مطالعات پایه	۱۳. فقدان طرح جامع مدیریت بحران	۱۳. سطح پائین مشارکت شهروندان در اداره امور شهر و فرآیند مقابله با بحران	۱۳. عدم گسترش آموزش لازم در زمینه آمادگی و مقابله با بحران به شهروندان
	۱۴. همکاری و تعامل با سازمان‌های بیرون از شهرداری	۱۴. فقدان طرح جامع مدیریت بحران	۱۴. فقدان قوانین و استانداردهای مرتبط با مدیریت بحران	۱۴. فقدان قوانین و استانداردهای مرتبط با مدیریت بحران
اطلاعات و مخابرات	۱۵. اعتبار و مرجعیت علمی در مجامع علمی و بین‌المللی	۱۵. فقدان طرح جامع مدیریت بحران	۱۵. فقدان قوانین و استانداردهای مرتبط با مدیریت بحران	۱۵. فقدان قوانین و استانداردهای مرتبط با مدیریت بحران
	۱۶. گسترش طرح مدرسه آماده	۱۶. فقدان طرح جامع مدیریت بحران	۱۶. فقدان قوانین و استانداردهای مرتبط با مدیریت بحران	۱۶. فقدان قوانین و استانداردهای مرتبط با مدیریت بحران

تعمیرات و نگهداری



محوّر فعالیت	نقاط قوت	نقاط ضعف	فرصت‌ها	تهدیدها
ایمنی و آتش‌نشانی	<ul style="list-style-type: none"> ☒ افزایش تعداد ایستگاه‌های آتش‌نشانی در سطح شهر ☒ بهبود و توسعه ناوگان عملیاتی آتش‌نشانی ☒ بهبود و کاهش میزان متوسط رسیدن به حریق و حادثه ☒ بهبود سطح ارائه برگزاری مانورهای مختلف عملیاتی به‌ویژه در ساختمان‌های بلندمرتبه، مترو و تونل‌های شهری، ساختمان‌های تجمعی و اماکن و نقاط حساس و پرخطر شهر تهران ☒ ارتقاء و یکپارچه‌سازی سامانه‌های عملیاتی ☒ اجرای طرح نظام بازرسی ایمنی ساختمان ☒ بهینه‌سازی و کیفی‌سازی ساختار مصوب ارتباط سازمان آتش‌نشانی با دفتر تدوین مقررات ملی ساختمان و موسسه استاندارد ☒ آتش‌نشانی با توجه به نیازهای سازمان ☒ اصلاح و اجرای حقوق و دستمزد کارکنان ☒ خدمات به شهروندان ☒ ارتقای سیستم آموزشی و ایجاد دوره‌های کارشناسی ارشد در سازمان 	<ul style="list-style-type: none"> ☒ توسعه محدود امکانات در سازمان‌های امداد رسان از جمله آتش‌نشانی و مدیریت بحران ☒ عدم وجود کارکنان کافی در ستادهای مدیریت بحران مناطق، نواحی و محلات ☒ کمبود کارشناسان مرتبط با توجه به تخصصی بودن حوزه ایمنی و مدیریت بحران ☒ کمبود کارشناسان مرتبط با توجه به تخصصی بودن حوزه ایمنی و مدیریت بحران ☒ کمبود نیروی عملیاتی آتش‌نشان و تکمیل نبودن شیفت‌های عملیاتی مستقر در ایستگاه‌ها ☒ متناسب نبودن تعداد خودروها و تجهیزات ☒ عدم استفاده از فناوری‌های نوین ایمنی و آتش‌نشانی ☒ فقدان مراکز آموزشی ایمنی و آتش‌نشانی 	<ul style="list-style-type: none"> ☒ تجزیه و تحلیل حوادث مهم شهری و اطلاع‌رسانی به مدیران شهری ☒ بالا رفتن سطح رضایت‌مندی شهروندان از عملکرد سازمان آتش‌نشانی ☒ بالا رفتن تعداد کارکنان آموزش‌دیده با تحصیلات دانشگاهی ☒ جذب فارغ‌التحصیلان دانشکده آتش‌نشانی ☒ تصویب مجوز محاسبه و اخذ عوارض ایمنی 	<ul style="list-style-type: none"> ☒ عدم الزام اماکن به دریافت تاییدیه ایمنی از سازمان آتش‌نشانی ☒ کمبود ایستگاه در نقاط مختلف شهر تهران ☒ عدم وجود مسیر مخصوص تردد خودروهای امدادگر در زمان وقوع حوادث ☒ وجود بافت‌های فرسوده و مناطق غیراستاندارد و تأثیر آن بر امداد رسانی ☒ عدم نهادینه شدن فرهنگ و دانش ایمنی در شهر تهران ☒ عدم اختصاص بودجه کافی به موضوعات ایمنی شهر تهران ☒ عدم آمادگی شهروندان یا پایین بودن سطح آن در مواجهه با بحران ☒ ناپایم بودن اماکن و توجه اندک مسئولین و شهروندان به بهسازی لرزه‌ای اماکن خصوصی و عمومی ☒ مغفول ماندن فاز پیشگیری در فعالیت‌های ایمنی و مدیریت بحران ☒ وجود اماکن عمومی و ساختمان‌های شهری فاقد تأسیسات و تجهیزات ایمنی و آتش‌نشانی

۶. تحلیل موقعیت حوزه مأموریتی ایمنی و مدیریت بحران

شهر تهران به‌عنوان مهم‌ترین شهر کشور، دارای شرایط ویژه‌ای از نظر مواجهه با مخاطرات طبیعی و انسانی است. از یک‌سو محاصره شدن در بین گسل‌های متعدد و گسترش شهر تا دامنه‌های جنوبی البرز و از سوی دیگر قرار داشتن در پایین‌دست چندین حوضه آبریز خطرهای متعددی را در برابر تهران قرار داده است. همچنین با توجه به گستردگی و توسعه روزافزون، خطرهای گوناگون با منشأ انسانی (آتش‌سوزی، انفجار، خرابی تأسیسات و...) شهر تهران را تهدید می‌نماید.

هریک از موارد فوق می‌توانند باعث بروز بحران‌های عظیمی شوند که نه‌تنها شهر تهران بلکه کل کشور را تحت تأثیر قرار دهند. حوادث اخیر مانند حادثه پلاسکو، شهران، سیل کن و فرونشست خیابانها نظیر ولیعصر(عج)، پیامبر، ایرانزمین و ... نشان می‌دهد مدیریت شهری در تهران نیازمند آمادگی بیشتری

برای پیشگیری و مقابله با بحران است. از این‌رو ضروری است، موضوع ایمنی و مدیریت بحران جزء یکی از اصلی‌ترین مسائل استراتژیک شهر تهران محسوب گردد. لذا شناخت صحیح و دقیق مخاطرات محتمل در شهر تهران و تعیین قوت‌ها، ضعف‌ها و تهدیدها و فرصت‌های حوزه ایمنی و مدیریت بحران برای سیستم مدیریت بحران شهر تهران ضروری است.

در سال ۱۳۹۷ تعداد ۲۱۶۲۳ فقره حریق در شهر تهران رخ داده است که در مقایسه با سال گذشته کاهش ۲۱ درصدی را تجربه نموده است. این در حالی است که طی سال‌های اخیر روند کلی حریق‌های شهر تهران آمار رو به افزایشی داشته است و از ۲۲۵۹۰ فقره در سال ۱۳۹۴ به ۲۷۲۱۱ فقره در پایان سال ۱۳۹۶ رسید.

در این مدت حریق‌های ساختمانی شهر تهران که عمده نظارت و اعمال مقررات توسط آتش‌نشانی در این حوزه صورت می‌گیرد با توجه به توسعه سالانه

متوسط ۶۵ هزار واحد مسکونی در شهر تهران از روند کنترل شده‌ای برخوردار بوده‌اند. به صورتی که در سال ۱۳۹۷ در مقایسه با سال ۱۳۹۶ در بخش حریق‌های ساختمانی با کاهش ۳٫۹ درصدی و در بخش حریق‌های ساختمانی مسکونی در مدت مشابه افزایش ۰٫۸ درصدی (معادل ۲۵ فقره حریق مسکونی افزایش) مشاهده شده است که شمول تمامی ساختمان‌های شهر تهران از مقررات و ضوابط آتش‌نشانی و اعمال دقیق‌تر مقررات در این بخش قطعاً در آتی منجر به کاهش آمار حریق‌های مسکونی خواهد شد. علت اصلی افزایش آمار حریق‌های شهر تهران طی سال‌های اخیر مربوط به حریق‌های نگهداشت شهر (ضایعات و فضای سبز، سطل‌های زباله و معابر و گذرگاه‌ها) است به صورتی که آمار حریق‌های مربوط به نگهداشت شهر از ۱۲۳۹۷ فقره در سال ۱۳۹۰ به ۱۹۷۲۹ فقره در پایان سال ۱۳۹۶ رسیده است. با تمهیدات اندیشیده در معاونت خدمات شهری و با همراهی مناطق و نواحی شهرداری تهران آمار حریق‌های نگهداشت شهر در سال ۱۳۹۷ با کاهش ۲۷ درصدی به ۱۴۴۷۷ فقره رسیده است که برآورد می‌شود این کاهش صرفه‌جویی حداقل ۵۰ میلیارد ریالی در هزینه‌های نگهداشت شهر را در پی داشته است. در حریق‌های خودرویی نیز تفاوت محسوسی از حیث تعداد آمار در مقایسه با سال گذشته وجود ندارد.

در بخش حوادث که ۱۶ درصد کل عملیات سال ۱۳۹۷ را به خود اختصاص داده است در مقایسه با سال گذشته کاهش ۲ درصدی تعداد حوادث در آمار به ثبت رسیده است ۵ حادثه پرتکرار در شهر تهران در سال ۹۷ عبارت‌اند از تصادف یا واژگونی خودرو- نشت مایع (بنزین، گازوییل و ...) - سقوط درختان - نشت گاز - اجسام معلق و در حال سقوط - آب‌گرفتگی.

در عملیات خدمات ایمنی که ۵۳ درصد کل عملیات سال ۱۳۹۷ را به خود اختصاص داده است در مقایسه با سال گذشته افزایش ۱۳ درصدی تعداد خدمات ایمنی در آمار به ثبت رسیده است. ۵ خدمت ایمنی پرتکرار در شهر تهران در سال ۹۷ عبارت‌اند از محبوس شدن در آسانسور - مشاهده حیوانات - محبوس شدن افراد - بسته شدن درب (بدون محبوسی) - محبوس شدن حیوانات - نشت آب. میانگین زمان رسیدن به محل حریق در کل مأموریت‌های اطفاء حریق ۴ دقیقه و ۱۳ ثانیه است که ۲ ثانیه از تکالیف برنامه پنج‌ساله دوم شهرداری تهران (۹۷-۹۳) جلوتر است.

با مشخص شدن نقاط ضعف و قوت و تهدید و فرصت‌های حوزه ایمنی و

مدیریت بحران و بررسی عملکرد حوزه مأموریتی ایمنی و مدیریت بحران موارد ذیل قابل ذکر است؛

در حال حاضر شهر تهران دارای ۱۰۳ پایگاه پشتیبانی مدیریت بحران و ۱۳۱ ایستگاه آتش‌نشانی فعال در مناطق ۲۲ کانه شهری و ۱۰ پایگاه و ۴ ایستگاه آتش‌نشانی در دست‌ساخت است، این در حالی است که بر اساس برنامه پنج‌ساله دوم شهرداری تهران می‌بایست تعداد پایگاه‌ها تا پایان برنامه (۱۳۹۷) به ۱۵۰ پایگاه مدیریت بحران و ۱۴۵ ایستگاه آتش‌نشانی و ۵ ایستگاه پشتیبانی برسد. از این‌رو به توجه اهمیت و کاربری پایگاه‌ها و ایستگاه‌های آتش‌نشانی جهت مهیا کردن بستر عملیاتی و تاکتیکی مناسب برای تحقق اقدامات پیشگیری، آمادگی و مقابله در بحران‌های مختلف در برنامه سوم به موضوع توسعه تاب‌آوری ایستگاه‌ها و ابنیه ستادی آتش‌نشانی در کنار توسعه تدریجی آن به‌طور ویژه موارد ذیل مورد توجه قرار گیرد.

۱. مهیا کردن بستر عملیاتی و تاکتیکی مناسب برای تحقق اقدامات پیشگیری،

آمادگی و مقابله در بحران‌های مختلف

۲. تعیین وضعیت ادامه ساخت پایگاه‌های مدیریت بحران و ایستگاه‌های آتش‌نشانی در برنامه ۵ ساله سوم

۳. اجرایی کردن مصوبات شورای اسلامی شهر تهران جهت تحویل تمامی

پایگاه‌های مدیریت بحران به سازمان پیشگیری و مدیریت بحران

۴. توسعه و تجهیز تمامی پایگاه‌های پشتیبانی مدیریت بحران و ایستگاه‌های آتش‌نشانی متناسب با تراکم جمعیت و توزیع و پراکنش منطقی آن در سطح شهر

طی سال‌های اجرای برنامه ۵ ساله دوم (۹۷-۹۳) توسعه ایستگاه‌های آتش‌نشانی بر اساس ماده ۷۰ برنامه دوم توسعه شهر تهران (احداث ۱۴۵ ایستگاه بعلاوه ۵ ایستگاه پشتیبانی) با احداث ۲۸ ایستگاه از رشد قابل‌توجهی (پیشرفت ۸۸ درصد) برخوردار بوده است. بر این اساس تعداد ایستگاه‌های آتش‌نشانی شهر تهران از ۱۰۳ ایستگاه در سال ۱۳۹۳ به ۱۳۱ ایستگاه در پایان سال ۱۳۹۷ رسیده است. هدف کمی پیش‌بینی‌شده برای توسعه ایستگاه‌های آتش‌نشانی در پایان برنامه به‌طور کامل محقق نشده است. در دوره جدید مدیریت شهری با عنایت به تغییر رویکرد توسعه شهر تهران در حوزه ایمنی و مدیریت بحران و تعریف هدف توسعه تاب‌آوری شهر تهران در برنامه سوم، رویکرد قبلی صرفاً



توسعه ایستگاه‌ها، به مقاوم‌سازی و افزایش تاب‌آوری ایستگاه‌های آتش‌نشانی تغییر یافته و این موضوع در مواد ۸۲ و ۸۳ برنامه سوم توسعه شهر تهران (۱۴۰۲-۱۳۹۸) نیز پیش‌بینی شده است. بر این اساس طی سال‌های برنامه سوم تا افق ۱۴۰۲ موضوع مقام‌سازی و هوشمندسازی ستاد فرماندهی آتش‌نشانی (ماده ۸۲) و مقاوم‌سازی ایستگاه‌ها و ابنیه ستادی آتش‌نشانی ضمن توسعه تدریجی ایستگاه‌ها در مناطق بازمان دسترسی بالا در دستور کار قرار دارد.

در خصوص مکان‌یابی ایستگاه‌های آتش‌نشانی سامانه‌ای تحت عنوان جانمایی دینامیکی ایستگاه‌های آتش‌نشانی در دست تکمیل است که متناسب با شرایط ترافیکی شهر تهران و لحاظ زمان دسترسی طلایی (۴ دقیقه زمان سفر و ۶ دقیقه زمان پاسخگویی) تعداد ایستگاه‌های موردنیاز در زمان‌های روز و شب و متناسب با جمعیت شناور و نقاط شکاف ارائه خدمات در زمان استاندارد را تحلیل و ارائه می‌نماید. با کمک این سامانه امکان تعیین عدد دقیق ایستگاه‌های موردنیاز شهر تهران و مدیریت بهینه در زمینه توسعه ایستگاه‌های آتش‌نشانی جدید مسیر خواهد گردید.

توسعه توان عملیاتی آتش‌نشانی در بخش مقابله در کنار پوشش بهینه ایستگاه‌های آتش‌نشانی در سطح شهر به توسعه متناسب ناوگان خودرویی و تجهیزات عملیاتی وابسته است. طی سال‌های اخیر یکی از خلاءهای موجود در این حوزه توسعه محدود خودروهای عملیاتی جدید و مجهز به فناوری‌های بروز بوده است. بعد از حادثه تلخ پلاسکو، لزوم تجهیز آتش‌نشانی تهران به نردبان‌ها، بالابرها و تجهیزات مدرن و بروز عملیاتی بیش‌ازپیش احساس شد. بر این اساس و با حمایت‌های صورت گرفته از سوی شهرداری و شورای اسلامی شهر تهران فرآیند خرید ۲۱ دستگاه نردبان و بالابر در کلاس‌های ارتفاعی ۳۰ تا ۶۴ متری از سال ۹۶ آغاز و با پیگیری‌های صورت گرفته و حمایت‌ها و مساعدت‌های ویژه شهردار محترم تهران و دولت محترم تمامی ۲۱ دستگاه نردبان و بالابر طی سال ۹۷ با صرف هزینه‌ای بالغ بر ۲۱۰۰ میلیارد ریال به تدریج به ناوگان عملیاتی سازمان اضافه شد. همچنین با توجه به شرایط اقلیمی، شهر تهران، به‌طور پیوسته در معرض خطر سیل قرار دارد. از دلایل اصلی این موضوع، می‌توان اختلاف ارتفاع زیاد، شرایط اقلیمی خاص، وجود رودخانه‌ها و مسیل‌های فراوان مانند، کن، گلابدره و دربند، فرحزاد، اوین، چیتگر و مسیل‌های متعدد دیگر و قرار گرفتن شهر تهران در پای کوه را نام برد. حوضه‌های آبریز اصلی مشرف به تهران از غرب تا شرق شهر گسترده

شده‌اند و با توجه به شیب تند، شرایط زمین‌شناسی خاص حوضه آبریز به‌ویژه وجود پتانسیل ایجاد جریان‌های واریزه‌ای در زمان سیل که عامل به حرکت درآمدن سنگ‌های بزرگ و مسدود شدن مجاری انتقال آب می‌شوند، نبودن پوشش گیاهی مناسب و متراکم و از بین رفتن یا محدود شدن مسیل‌های عبور سیل، کاهش ظرفیت مسیل‌ها با کاهش شیب و ابعاد، تخریب بخشی از کانال‌های موجود و کاهش ظرفیت آن‌ها ناشی از ریختن زباله‌ها یا نخاله‌های ساختمانی، افزایش پتانسیل سیل‌خیزی و خسارت‌پذیری قابل توجهی است. از این‌رو پیرو تفاهم‌نامه سه‌جانبه سیلاب فی‌مابین وزارت نیرو، شهرداری تهران و شورای شهر تهران و مصوبات شورای هماهنگی مدیریت بحران، تهیه نقشه راه کاهش خطرپذیری سیلاب در دستور کار سازمان پیشگیری و مدیریت بحران قرار گرفت. در راستای اجرایی کردن نقشه راه کاهش خطرپذیری سیلاب شهر تهران شامل ۱۷ عنوان برنامه اقدام مصوب شورای هماهنگی مدیریت بحران و انجام مصوبات کارگروه هشدار و مدیریت سیلاب پروژه "طراحی و اجرای سامانه پیش‌بینی سیل حوضه‌های آبریز شمال تهران" به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین برنامه اقدام بوده که با همکاری پژوهشکده هواشناسی در دست اقدام است، که این پروژه با توجه به وجود رود دره‌ها، کانال‌ها و مسیل‌های متعدد و همچنین افزایش میزان بارندگی‌ها در حوزه شهر تهران و حوادث ابتدای سال ۱۳۹۸، اهتمام جدی مسئولین در زمینه تامین منابع مالی و فنی جهت عملیاتی شدن را می‌طلبد.

موضوع دیگری که به‌منظور افزایش ایمنی در حوزه شریان‌های حیاتی شهر تهران با رویکرد پیشگیرانه و همچنین احراز آمادگی در مقابله با حوادث ناشی از شریان‌های مذکور می‌بایست موردتوجه قرار گیرد راه‌اندازی، تجهیز و توسعه مرکز عملیات اضطراری شهر تهران (EOC) است. مرکز فوق در اتاق بحران شهر تهران راه‌اندازی و عملیاتی شده است، لیکن با توجه به گذشت زمان و فرسودگی تجهیزات و از طرفی اهمیت فوق‌العاده آن مرکز در فاز مقابله با بحران‌های احتمالی، مقوله نوسازی، ارتقا و بروز رسانی تجهیزات و سامانه‌های مستقر در این مجموعه من‌جمله سامانه ارزیابی و تخمین خسارت، هشدار سریع زلزله و سایر سامانه‌های موجود و موردنیاز در مرکز فرماندهی مدیریت بحران را توجه زیادی را می‌طلبد. همچنین با توجه به وضعیت ناپایدار سازه‌ای ستاد فرماندهی آتش‌نشانی شهر تهران در راستای راهبرد اصلی برنامه سوم در حوزه

ایمنی و مدیریت بحران موضوع احداث ستاد فرماندهی پشتیبان (mirror) و جهت افزایش توانمندی و پاسخ‌گویی سیستم ایمنی و مدیریت بحران ضروری است که این مهم در ماده ۸۲ فصل چهارم مصوبه برنامه ۵ ساله سوم توسعه شهر تهران تحت عنوان توسعه و تجهیز مرکز فرماندهی مدیریت بحران و ستاد فرماندهی عملیات و حادثه سازمان آتش‌نشانی با تأکید بر راه‌اندازی ستاد پشتیبان و مصوبه شورای محترم وزیران مورخ ۱۳۹۶/۰۴/۲۸ تا حدودی لحاظ گردیده است. موضوع با اهمیت دیگر ضرورت ارتقاء آموزش شهروندی و افزایش نقش آن‌ها در موضوعات مربوط به ایمنی و مدیریت بحران است، از این رو به علت وجود گسل‌ها و پهنه‌های گسلی گسترده و بافت‌های فرسوده در شهر تهران و عدم آشنای شهروندان تهرانی با موضوع مدیریت بحران و نحوه برخورد با رویدادهایی چون زلزله، ارتقای دانش و آگاهی ایشان در زمینه ایمنی و مدیریت بحران و خطرات محتمل شهر تهران، آموزش مداوم و اطلاع‌رسانی سریع از ضرورت اجتناب‌ناپذیری برخوردار است. تشکیل دوره‌های آموزش عمومی و تخصصی در زمینه مدیریت بحران، مشارکت مردم به‌عنوان گروه‌های داوطلب مردمی و آتش‌نشانان داوطلب در کار امداد و نجات، تشکیل گروه‌های مدیریت بحران اماکن، انجام جشنواره‌ها و درس گروهی‌ها، ساخت موزه زلزله در جهت ارتقاء دانش مدیریت بحران از جمله اقدامات پیش‌بینی‌شده در راستای فرهنگ‌سازی و آموزش شهروندان است. در این خصوص تعداد ۳۱۱ برنامه آموزش همگانی گروه‌های هدف، ۳۷۵۰ دوره آموزش عمومی برای شهروندان در سال، تشکیل تعداد ۷۵۶ گروه دوام و برگزاری تعداد ۱۶۲۰۰ برنامه جهت پایدارسازی گروه‌های دوام به انجام رسیده که با وجود تحقق صددرصدی این اهداف، میزان اثربخشی آن‌ها موردسنجش قرار نگرفته است. در همین راستا باهدف آسیب‌شناسی اقدامات قبلی انجام‌شده در حوزه آموزش‌های شهروندی و ارائه آموزش‌های اثربخش و قابل‌سنجش مطابق ماده ۷۱ برنامه سوم، شهرداری موظف است تا پایان سال اول برنامه با بازنگری سند راهبردی آموزش شهروندی از حیث هدف، محتوا و ابزار لایحه «سند جامع آموزش شهروندی» در حوزه‌های ایمنی و مدیریت بحران و ۱۰ حوزه دیگر را با تأکید بر آموزش کودکان و نوجوانان تهیه و به شورا ارائه نماید.

از دیگر اقدامات شایسته صورت گرفته در شهرداری تهران، انعقاد تفاهم‌نامه، برنامه‌ریزی و اجرای طرح «مدرسه آماده» باهدف ارتقای آمادگی، ایمنی و توانمندسازی مدارس و دانش‌آموزان شهر تهران برای مقابله با حوادث، با

همکاری و مشارکت مستقیم اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران از زمستان ۱۳۹۴ است که تاکنون در ۱۵۰۰ مدرسه شهر تهران (حدود یک‌سوم مدارس پایتخت) اجرایی شده و باید روند اجرایی شدن آن با شتابی بالاتر توسعه یابد. از این رو در حوزه مدیریت بحران ضروری است که این مهم در برنامه و اهداف برنامه ۵ ساله سوم توسعه شهر تهران دیده شود، که مفاد این بخش در فصل چهارم علی‌رغم پیشنهادهای کمیته و گروه ایمنی و مدیریت بحران برنامه در مصوبه دیده نمی‌شود.

مطابق آمارها یکی از مهم‌ترین عوامل بروز حریق عامل انسانی است. بر این اساس ارائه آموزش‌های اثربخش در حوزه ایمنی که منجر به تغییر رفتار و نگرش شهروندان به موضوعات ایمنی و آتش‌نشانی گردد نقش بسزایی در کاهش وقوع حریق و حفظ جان و مال شهروندان خواهد داشت. بر اساس نیازسنجی آموزشی انجام‌شده ساکنین برج‌ها و شهرک‌های مسکونی نیاز به آموزش‌های خاص آتش‌نشانی دارند. طرح آموزش اصول ایمنی به ساکنین برج‌های بلندمرتبه شهر تهران در قالب طرح ۹۹۹ برج طراحی و در طول سال ۹۷ اجرا شد. تاکنون در این طرح ساکنین تعداد ۹۰ برج و ۸ شهرک مسکونی در شهر تهران تحت آموزش‌های خاص ایمنی و آتش‌نشانی قرارگرفته‌اند. استمرار این طرح در سال ۱۳۹۸ انجام خواهد شد.

باهدف نهادینه‌سازی و توجه به اصول و نکات ایمنی در کودکان و نوجوانان، خود امدادی و دگر امدادی در مواجهه با مخاطرات و حوادث، توسعه و ارتقا فرهنگ ایمنی و کاهش ریسک‌پذیری جامعه و به‌تبع آن کاهش خسارات جانی و مالی شهر و شهروندان تهرانی طرح حامی ایمنی با ابتکار سازمان آتش‌نشانی در سال ۹۷ به‌منظور جذب و جلب مشارکت بیشتر کودکان در مقاطع پیش‌دبستانی و دبستان و نهادینه‌سازی فرهنگ ایمنی مدارس طراحی، و در افق خود این هدف را دنبال می‌کند که هر دانش‌آموز دوره‌دیده، به‌عنوان یک حامی ایمنی در کنار آتش‌نشانان در توسعه سطح ایمنی شهر تهران مشارکت و همکاری مؤثری داشته باشد.

با آسیب‌شناسی صورت گرفته پس از وقوع حوادث تلخ و دردناک ناشی از بروز آتش‌سوزی در مدارس کشور از جمله شین‌آباد و استان سیستان و بلوچستان، اهمیت آموزش در موضوعات ایمنی، آتش‌نشانی و کمک‌های اولیه برای معلمان و مربیان مدارس، جهت به کمک دانش‌آموزان و بروز واکنش درست و سریع و



جلوگیری از بروز و توسعه آتش‌سوزی بیش‌ازپیش احساس شد. بر این اساس با ابتکار سازمان آتش‌نشانی دستورالعمل‌های ایمنی در قالب پوستر آموزشی تهیه و مورد تأیید دفتر سلامت و تندرستی وزارت آموزش‌وپرورش نیز قرار گرفت و در تیراژ وسیع در سطح مدارس شهر تهران توزیع گردید.

در راستای افزایش توانمندی سیستم مدیریت بحران، استقرار ۱۶۴ کانکس محل نگهداری تجهیزات امداد و نجات در سطح محلات و همچنین انجام مطالعات و اجرای طرح اسکان اضطراری بلندمدت بوده که ابتدا در پارک جنگلی چیتگر و در ادامه در ۱۳ منطقه از ده پارک جنگلی بزرگ تهران اجرایی گردیده است، که با افزایش روزافزون جمعیت شهر تهران و خطرپذیری بالای شهر و با توجه به تجربه زلزله ملارد و تأثیر آن بر روی شهر تهران، می‌بایست اقدام جدی در زمینه توسعه و نگهداشت و تجهیز کانکس‌ها و فضاهای اسکان اضطراری صورت پذیرد. همچنین برگزاری مانورها در این حوزه این فرصت را به وجود می‌آورد تا اهدافی همچون: تمرین تخصصی نیروهای عملیاتی درگیر در بحران وحدت فرماندهی سازمان‌های مسئول در چارچوب سیستم فرماندهی حادثه- ترویج همکاری بین نیروهای سازمان‌های تخصصی و نیروهای داوطلب مردمی و عملکرد سامانه‌های ارتباطی در زمان بحران را مورد تجزیه‌وتحلیل قرارداد به همین منظور در بازه زمانی اجرای برنامه ۶۳۹ مانور با موضوعات عمومی مدیریت بحران و ۵۷ مانور با موضوعات تخصصی در مناطق ۲۲گانه شهرداری تهران اجرایی گردید که از اهداف پیش‌بینی‌شده برنامه که اجرای ۴۵۰ مانور در سطح مناطق و برگزاری مانور به‌صورت تخصصی پیش‌بینی‌شده بود به شکل قابل‌ملاحظه ای فراتر است.

پس از حادثه پلاسکو، ضرورت موضوع توجه به وضعیت ایمنی ساختمان‌ها بیش‌ازپیش موردتوجه قرار گرفت. بر این اساس سازمان آتش‌نشانی با طراحی و اجرای طرح نظام بازرسی ساختمان در سال ۹۷ اقدام به تربیت ۶۵۰ نفر بازرسان ایمنی ساختمان و تدوین چک‌لیست‌های لازم نموده است. بازرسان ایمنی با مراجعه به ساختمان‌ها با اولویت ساختمان‌های پرخطر و بحرانی نسبت به بازرسی از اماکن و ساختمان‌های سطح شهر اقدام و ضمن شناسایی و تشکیل شناسنامه ایمنی برای هر ساختمان و ارائه اخطار، دستورالعمل ایمنی و بهره‌برداری موقت جهت اماکن مخاطره‌آمیز، در صورت عدم اقدام مؤثر از سوی مالک یا بهره‌بردار و تداوم وضعیت نایمن در چارچوب بند ۱۴ ماده ۵۵ قانون شهرداری‌ها از ظرفیت‌های قانونی دادستانی تهران جهت اعمال قانون استفاده می‌نمایند.

در این تفاهم‌نامه در خصوص ساختمان‌های مسکونی حداکثر تا ۵ طبقه روی همکف و حداکثر ۲۰ واحد مسکونی نقش سازمان آتش‌نشانی نظارت عالی بر حسن انجام کار پیش‌بینی‌شده است. اجرای طرح نظام بازرسی ساختمان موجب شده است که هر سال ۹۷ کاهش ۲۱ درصدی در تعداد حریق شهر تهران محقق گردد. همچنین باهدف توسعه چتر ایمنی بر روی کلیه ساختمان‌های جدیدالاحداث شهر تهران، با پیگیری‌های صورت گرفته در سال ۹۷ تفاهم‌نامه مشترکی میان سازمان آتش‌نشانی و معاونت معماری و شهرسازی منعقد گردید که بر این اساس رویه قبلی مبنی بر ارجاع پرونده ساختمان‌های بالای پنج طبقه به سازمان آتش‌نشانی اصلاح و ازاین‌پس ارجاع پرونده تمامی ساختمان‌های جدیدالاحداث شهر به سازمان آتش‌نشانی به‌منظور اجرای دستورالعمل‌ها و دریافت تأییدی ایمنی، الزامی است.

مقدمات قانونی و زیرساخت‌های فنی اجرای طرح مانیتورینگ هوشمند تصرفات شهری به‌عنوان یکی از روش‌های مهم و مؤثر در کاهش زمان کشف حریق و اعلام خودکار وقوع حریق در تصرفات به ستاد فرماندهی آتش‌نشانی، طی سال ۹۷ انجام و بهره‌برداری از آن در سال ۹۸ با اولویت اتصال ساختمان‌های شهرداری تهران به سامانه در دست اقدام است.

در اجرای بند ۹ تصویب‌نامه مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۱۳ هیئت محترم وزیران و با پیگیری سازمان آتش‌نشانی و خدمات ایمنی شهرداری تهران در سال ۹۷ پس از سیر مراحل اداری در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای نخستین بار از ترم تحصیلی مهر ۹۸-۹۷ در رشته مهندسی حریق به‌طور آزاد اقدام به جذب دانشجو نموده است.

از این برابر بررسی به‌عمل‌آمده میتوان اهم موارد نقاط کامیابی و ناکامی حوزه ایمنی و مدیریت بحران در سنوات اخیر را می‌توان به شرح ذیل عنوان نمود:

اهم کامیابی‌ها:

- توسعه سخت‌افزاری ماشین‌آلات به‌ویژه نردبان‌ها و بالابرهای آتش‌نشانی
- ارجاع پرونده تمامی ساختمان‌های جدیدالاحداث شهر به سازمان آتش‌نشانی به‌منظور اجرای دستورالعمل‌ها و دریافت تأییدیه ایمنی (توسعه چتر ایمنی بر روی کلیه ساختمان‌های جدیدالاحداث شهر تهران)
- تشکیل و آموزش کارگروه‌ها و خانه‌های دوام و ایمنی در محلات شهر تهران

• برنامه‌ریزی و ارائه آموزش‌های همگانی مدیریت بحران در سطح مدیریت محله
• ارائه آموزش‌های مخاطب محور به گروه‌های هدف آسیب‌پذیر (در قالب اجرای طرح‌های ۹۹۹ برج، بازدید ایمنی مدارس، حامی ایمنی، آموزش ویژه ایمنی حریق به معلمان و مربیان)

• برنامه‌ریزی و اجرای طرح «مدرسه آماده» با همکاری آموزش و پرورش شهر تهران
• تهیه نقشه گسل‌ها و پهنه‌های گسلی شهر تهران
• تکمیل و ارائه ویرایش اولیه نقشه‌های تخلیه امن شهر تهران
• تهیه، تصویب و تکمیل نقشه راه‌های اضطراری
• شکل‌گیری و توسعه پایگاه‌های پشتیبانی مدیریت بحران
• رشد کمی تعداد آتش‌نشان‌های داوطلب و داوطلب واکنش اضطراری محلات (دوام)

• تدوین نقشه راه کاهش خطرپذیری سیلاب شهر تهران
• تدوین دستورالعمل نحوه بهره‌گیری از ظرفیت استان‌های معین
• راه‌اندازی سامانه آزمون هشدار سریع زلزله شهر تهران

اهم ناکامی‌ها:

• فقدان ابزارهای بررسی اثربخشی آموزش‌های شهروندی و بهره‌برداری از آن
• عدم توجه به مسائل حرایم در شهر تهران
• محدودیت منابع مالی در تأمین کامل ماشین‌آلات و تجهیزات تخصصی آتش‌نشانی و مدیریت بحران
• افزایش هزینه‌های نگهداشت ماشین‌آلات و تجهیزات آتش‌نشانی
• محدودیت در تخصیص اراضی مناسب در مناطق با زمان دسترسی بالا جهت توسعه ایستگاه‌های آتش‌نشانی
• عدم واگذاری بهره‌برداری و مدیریت کامل پایگاه‌های پشتیبانی مدیریت بحران توسط سازمان مدیریت بحران و برقراری کاربری‌های غیر بحرانی
• آسیب‌پذیری سکونت‌گاه‌های غیررسمی و بافت‌های فرسوده شهری
• تأمین منابع مالی جهت اجرای قانون مشاغل سخت و زیان‌آور برای کارکنان آتش‌نشان و مدیریت بحران
• عدم تهیه طرح پدافند غیرعامل تهران و تدوین برنامه‌ها و ساختار پدافند غیرعامل شهرداری تهران

• ناهماهنگی و به نتیجه نرسیدن برنامه‌های مشترک بین فاوا و مدیریت بحران
• عدم تکمیل ایستگاه‌های شتاب‌نگاری و زلزله‌نگاری
• فقدان کمی و کیفی برنامه در فاز بازسازی و بازتوانی

راهبردها، سیاستها، اقدامات اجرایی و احکام برنامه سوم

راهبرد ۱: ارتقاء ایمنی اماکن و شریان‌های حیاتی، حساس و مهم شهر در شرایط بحران در مقابله با تهدیدات طبیعی و غیرطبیعی و گسترش زیرساخت‌ها و سازه‌های امن و مقاوم

سیاست‌ها:

- ارتقاء کیفی زیرساخت‌های مرتبط با ایمنی و مدیریت بحران و بهبود سیستم مدیریت بحران، آتش‌نشانی و خدمات ایمنی (ماده ۸۲)
- پایش و بهبود پایداری شهر در برابر بحران‌های طبیعی و انسان‌ساز (ماده ۹۱)
- کاربست اصول و ضوابط پدافند غیرعامل در توسعه شهر تهران (ماده ۹۱)
- مدیریت ریسک مخاطرات طبیعی و کاهش خطرپذیری شهر و شهروندان (ماده ۸۵ و ۹۱)

اقدامات اجرایی:

- مدیریت یکپارچه در ترمیم و نگهداری معابر (ماده ۸۶)
- طراحی و اجرای پروژه‌های توسعه و بهبود عملکرد شبکه اصلی و فرعی (ماده ۸۴)
- تهیه سامانه جامع اطلاعات مکانی شبکه آب‌های سطحی شهر (ماده ۸۴)
- توسعه شبکه پایش کمی و کیفی بارش و روان آب (ماده ۸۴)
- پیاده‌سازی نظام نگهداشت مجاری و تأسیسات موجود مدیریت آب‌های سطحی (ماده ۸۴)
- تدوین برنامه عملیاتی کاهش اثرات فرونشست و نگهداری زیرساخت‌ها و شریان‌های معابر شهر (ماده ۸۶)
- تدوین و استقرار نظام تعمیر و نگهداشت زیرساخت‌های شهری (ماده ۸۶)
- تهیه شناسنامه ایمنی و تدوین برنامه بهسازی و مقاوم‌سازی ابنیه فنی بزرگراهی (ماده ۸۸)



- شناسایی کلیه فضاهای زیرسطحی شهر و ارزیابی نقاط مخاطره‌آمیز و نایمن آن و ارائه برنامه عملیاتی پایدارسازی (ماده ۹۱)
- تدوین استانداردها و ضوابط ایمنی و آتش‌نشانی ویژه مترو و فضاهای زیرسطحی (ماده ۹۱)
- تهیه و تکمیل تجهیزات ایمنی و آتش‌نشانی و ناوگان ویژه مقابله و پاسخگویی به حریق و حوادث مترو و مدیریت بحران در مواقع اضطراری در مترو و فضاهای زیرسطحی (ماده ۹۱)
- ارائه برنامه عملیاتی واکنش اضطراری و تخلیه امن مترو و فضاهای زیرسطحی (ماده ۹۱)

راهبرد ۲: ایمن‌سازی شهر در مقابل آتش‌سوزی و سایر حوادث غیرمترقبه با توسعه و توزیع مناسب و سلسله مراتبی مراکز آتش‌نشانی و پایگاه‌های امداد در محدوده شهر

سیاست‌ها:

- بازنگری و تقویت نظام سازمانی و تشکیلاتی ایمنی، آتش‌نشانی و مدیریت بحران شهر تهران (ماده ۸۹)
- توسعه و تقویت نظام جذب، به‌کارگیری و مشارکت شهروندان در امور مدیریت بحران و آتش‌نشانی (ماده ۸۳)
- ایجاد آمادگی و توانمندسازی شهروندان از طریق آموزش و فرهنگ‌سازی
- پایش و اعمال ضوابط و مقررات ایمنی و آتش‌نشانی در ساخت‌وساز و فضاهای عمومی شهر تهران (ماده ۸۷)
- دستیابی به استانداردهای جهانی و معیارهای ملی در حوزه ایمنی و مدیریت بحران

اقدامات اجرایی:

- توسعه و تجهیز مراکز فرماندهی آتش‌نشانی و مدیریت بحران (ماده ۸۲)
- تدوین اسناد و برنامه‌های مرتبط با آتش‌نشانی، ایمنی و مدیریت بحران (ماده ۸۳)
- متناسب‌سازی کمی و کیفی ناوگان خودرویی و تجهیزات عملیاتی مرتبط با آتش‌نشانی و مدیریت بحران (ماده ۸۳)
- مقاوم‌سازی و بازسازی مستحقات مرتبط با آتش‌نشانی (ماده ۸۳)
- تکمیل و تقویت مراکز آموزشی مرتبط با آتش‌نشانی و مدیریت بحران

(ماده ۸۳)

- کنترل انطباق ضوابط و محدودیت‌های کاربری و ساخت‌وساز در پهنه‌های خطرپذیر (ماده ۸۵)
- ارتقاء ایمنی ساختمان‌های موجود شهر و پایش مستمر ایمنی ساختمان‌های بلندمرتبه (ماده ۸۷)
- طراحی سازوکارهای اجرایی مناسب جهت نظارت و بازرسی‌های دوره‌ای احداث ساختمان‌ها (ماده ۸۷)
- تدوین اسناد، برنامه‌های، آئین‌نامه‌ها و ضوابط مرتبط با مقاوم‌سازی، بهسازی و ایمن‌سازی ساختمان‌های بخش خصوصی، عمومی و دولتی (ماده ۸۷)
- تهیه شناسنامه فنی و ایمنی ساختمان‌های ملکی شهرداری (ماده ۸۷)
- تدوین شیوه‌نامه نظام مدیریت بازرسی و عملکرد در اجرای الزامات HSE (ماده ۸۹)
- استقرار نظام مدیریت و بازرسی فنی دوره‌ای و تهیه شناسنامه ایمنی متناسب با حوادث محتمل بر اساس نظام فنی و اجرایی شهرداری (ماده ۸۹)
- توسعه و تجهیز ایستگاه‌های آتش‌نشانی (ماده ۸۳)

راهبرد ۳: هوشمندسازی، پایدارسازی مدیریت شهری در حوزه ایمنی و مدیریت بحران و تقویت تعامل، همکاری و هماهنگی با سایر دستگاه‌های خدمات‌رسان

سیاست‌ها:

- به‌کارگیری تجهیزات و فناوری‌های نوین در مدیریت بحران و آتش‌نشانی شهر تهران (ماده ۸۲)
 - استقرار نظام هوشمند و جامع اطلاعات و ارتباطات بحران (ماده ۸۲)
 - تقویت نقش و جایگاه شورای هماهنگی مدیریت بحران شهر تهران در استفاده از ظرفیت‌های دستگاه‌های خدمات‌رسان (ماده ۹۰)
- اقدامات اجرایی:**
- ایجاد و توسعه سامانه‌های اطلاعاتی و پردازش و ارتباطی امن و پایدار (ماده ۸۲)
 - پیاده‌سازی سامانه هشدار سیلاب (ماده ۸۴)

- مطابق سازی نقشه گسل‌های شهر با اطلاعات پایه لغزش گسل‌ها (ماده ۸۵)
- تهیه و پیاده‌سازی نقشه پهنه‌بندی خطر لغزش (ماده ۸۵)
- پیاده‌سازی نقشه تونل‌های زیرسطحی و تأسیسات شهری (ماده ۸۵)
- تدوین و اجرای شیوه‌نامه اقدام مشترک در هنگام بروز بحران و شرایط اضطرار (ماده ۹۰)

۸. شاخص‌های سطح اول، سطح دوم و سطح سوم

پایش شاخص‌های تأثیر، دستاورد و عملکرد از مهمترین اجزای پیاده سازی موفق برنامه توسعه شهر تهران است؛ زیرا نتیجه تمهیدات و تلاش‌های انجام شده در مرحله تدوین، طرح ریزی و اجرای برنامه، نهایتاً در مرحله پایش و اندازه‌گیری شاخص‌ها مشخص می‌شود و معیار دست‌اندرکاران برای تصحیح اقدامات در طول برنامه خواهد بود. نظام پایش برنامه باید کارآ باشد، در راستای سنجش تحقق احکام تنظیم شود و ارتباط مؤثری با شهرداری، شورای شهر، دستگاه‌های همکار و شهروندان برقرار نماید. به دلیل اهمیت این موضوع باید اهداف و شاخص‌ها، کمی و قابل اندازه‌گیری بوده و تعریف دقیقی از آن‌ها به عمل آید. امکان تجزیه و تحلیل اثرات اقدامات انجام شده در طول برنامه، شناخت نقاط قوت و ضعف در اجرا، هدایت منابع برای رفع اشکالات اساسی و بهبود مستمر عملکردها از مهمترین دستاوردهای یک نظام پایش کارا است. در تدوین نظام پایش برنامه سوم توسعه شهر تهران، با توجه به مسائل کلیدی مطرح شده توسط شورای شهر تهران، اسناد پشتیبان تدوین برنامه و احکام مصوب و با عنایت به ضرورت ارتباط مؤثر با ذینفعان موفقیت برنامه توسعه شهر تهران، شاخص‌های پایش در سه سطح شاخص‌های اثر و تأثیر، دستاورد و کنترل خروجی‌ها با هدف سنجش اثربخشی اقدامات شهرداری تهران و بعضاً سایر ارگان‌های ذینفع در اداره شهر (سطح اول) و شاخص‌های کلیدی عملکرد با هدف سنجش خروجی‌ها و دستاوردهای فعالیت‌های برنامه‌ای (سطح دوم و سوم) تنظیم شده است. در انتخاب شاخص‌های سطح اول برای راهبردهای تبیین شده ذیل ماموریت ایمنی و مدیریت بحران ویژگی‌هایی هم چون سنجش پذیری، گستره شهری (فرابخشی و فرا دستگاهی)، محدود بودن و پویایی مورد توجه بوده و بر این مبنا شاخص در حوزه اثر و

تأثیر (سطح اول) مورد توجه قرار گرفته است. علاوه بر این در راستای تکمیل، کنترل و ارزیابی پیشرفت در تحقق احکام برنامه، تعداد قابل توجهی شاخص سطح دوم و سوم نیز بر اساس حوزه‌های اجرایی سازمان پیشگیری و مدیریت بحران و سازمان خدمات ایمنی و آشنانشانی تدوین گردیده است که بخشی از آن‌ها در راستای سنجش دستاوردها و خروجی‌های اقدامات مبتنی بر احکام شهرداری تهران در تحقق شاخص‌های سطح اثر و تأثیر قابلیت استفاده داشته و بخشی دیگر، سایر اقدامات برنامه‌ای را پوشش داده و الزاماً دارای شاخص سطح اثر و تأثیر نمی‌باشند.

روشن است که موفقیت شهرداری تهران در پیشبرد برنامه‌ها و بهبود شاخص‌های معین شده وابسته به همکاری سایر دستگاه‌های اجرایی در چارچوب قوانین و مقررات مشخص شده در این برنامه و قوانین عمومی و جاری کشور است.

۸-۱- چشم‌انداز، مساله کلیدی و شاخص سطح اول

چشم‌انداز
تهران؛ شهری امن و مقاوم در برابر انواع آسیب‌ها و مقاوم در برابر سوانح و مخاطرات
اولویت و مساله کلیدی
ایمنی و تاب‌آوری شهر در برابر زمین‌لرزه و حوادث غیرمترقبه
هدف و شاخص کلان
افزایش میزان ایمنی و تاب‌آوری شهری



اهداف و شاخص‌های کلان حوزه ایمنی و مدیریت بحران (سطح اول)							
ردیف	عنوان شاخص	واحد	تعریف	وضع موجود (انتهای ۹۷)	هدف کمی		
					۱۳۹۸	۱۴۰۲	
۱	ایمنی و تاب آوری شهری	درصد	شاخصی ترکیبی است که تا پایان سال اول برنامه تعریف، محاسبه و هدفگذاری خواهد گردید.	-	تکلیف شهرداری تهران تا پایان سال ۱۳۹۸، تدوین برنامه و شاخص های مربوط به سنجش تاب آوری شهری است؛ پس از تدوین برنامه، شاخص و اهداف کمی مربوطه مشخص خواهد گردید.	۱۳۹۸	۱۴۰۲

۸-۲- اهداف و شاخص‌های راهبردی (سطح دوم)

اهداف و شاخص‌های راهبردی حوزه ایمنی و مدیریت بحران (سطح دوم)							
ردیف	عنوان شاخص	واحد	تعریف	وضع موجود (انتهای ۹۷)	هدف کمی		
					۱۳۹۸	۱۴۰۲	
۱	ایستگاه‌های آتش نشانی پایدارسازی شده	تعداد	تعداد ایستگاه‌های آتش نشانی و ابنیه ستادی مقاوم سازی و بازسازی شده در سال های برنامه	۹۰	۱۲۲	۱۳۹۸	۱۴۰۲
۲	درصد پاسخ‌گویی زیر ۶ دقیقه به حریق‌های شهری	درصد	زمان پاسخ‌گویی زیر ۶ دقیقه به حریق‌های شهری (فضای بسته+فضای باز) برای اولین تیم پاسخگو- (First Responder) در ۹۰ درصد موارد اعلام شده در هر سال	۶۶	۶۸.۵	۱۳۹۸	۱۴۰۲
۳	نرخ کاهش وقوع حریق‌های ساختمانی	درصد	میزان کاهش نسبت حریق‌های ساختمانی در هر سال نسبت به سال گذشته	-۳,۹	۰	۱۳۹۸	۱۴۰۲
۴	میزان ایمنی لرزه ای ساخت و سازهای شهری	درصد (تجمعی)	نرخ ایمنی لرزه ای ساخت و سازهای شهری در هر سال	۴۰	۵۵	۱۳۹۸	۱۴۰۲
۵	میزان کاهش فوت شدگان بر اثر تصادفات	نفر	تعداد نفرات فوت شده در تصادفات سطح شهر در هر سال	۶۵۵	۶۳۰	۱۳۹۸	۱۴۰۲
۶	میزان پوشش ارتباطات امن و پایدار	درصد	جانمایی، طراحی و نصب دکل‌های خودایستا و تجهیزات مربوطه	۲	۱۰۰	۱۳۹۸	۱۴۰۲
۷	میزان آمادگی شهروندان در مقابل بحران	درصد	آموزش، آگاهی بخشی و جلب مشارکت شهروندان	۸	۴۰	۱۳۹۸	۱۴۰۲
۸	میزان پوشش هشدار سریع	درصد	طراحی، جانمایی و استقرار سامانه های هشدار سریع	۱۲	۱۰۰	۱۳۹۸	۱۴۰۲



۸-۳- اهداف و شاخص‌های عملکردی (سطح سوم)

اهداف و شاخص‌های عملکردی حوزه ایمنی و مدیریت بحران (سطح سوم)									
ردیف	عنوان شاخص	واحد	تعریف	وضع موجود (انتهای ۹۷)	هدف کمی	۱۴۰۲			
۱	مراکز فرماندهی مدیریت بحران (مناطق ۲۲ گانه) راه اندازی و تجهیز شده	تعداد	تعداد راه اندازی و تجهیز شده مراکز فرماندهی مدیریت بحران در سال های برنامه	-	۲	۱۰	۱۲	۱۷	۲۲
۲	نرخ بروزسانی و تامین تجهیزات مرکز فرماندهی مدیریت بحران سازمان پیشگیری و مدیریت بحران	درصد	نرخ پیشرفت بروزسانی و تامین تجهیزات مرکز فرماندهی مدیریت بحران سازمان پیشگیری و مدیریت بحران در سال های برنامه	-	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
۳	نرخ پیشرفت احداث و تجهیز ستاد فرماندهی پشتیبان آتش نشانی و مرکز فرماندهی عملیات (EOC)	درصد	نرخ پیشرفت احداث و تجهیز ستاد فرماندهی پشتیبان آتش نشانی و مرکز فرماندهی عملیات	۰	۱۰۰	-	-	-	-
۴	تعداد ایستگاه های فعال شتابنگاری	تعداد	تعداد ایستگاه های فعال شتابنگاری در سال های برنامه	۱۸	۴۰	۵۰	۶۰	۷۰	۸۰
۵	تعداد دکل های خود ایستا امن و پایدار	تعداد	دکل های خود ایستا امن و پایدار در سال های برنامه	۳	۳۰	۴۰	۵۰	۶۰	۷۰
۶	تعداد ایستگاه های فعال لرزه نگاری	تعداد	تعداد ایستگاه های فعال لرزه نگاری در سال های برنامه	۱۳	۱۹	۲۵	۳۰	۳۰	۳۰
۷	تعداد سامانه پرتابل فرماندهی	تعداد	تعداد سامانه پرتابل فرماندهی در سال های برنامه	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۸	نسبت بکارگیری پایگاه های پشتیبانی با محوریت بحران	درصد	نسبت پایگاه های پشتیبانی بکارگیری شده با محوریت بحران در هر سال	۳۹	۵۰	۶۵	۸۰	۱۰۰	۱۰۰
۹	نسبت تجهیز پایگاه های پشتیبانی مدیریت بحران	درصد	نسبت تجهیز پایگاه های پشتیبانی مدیریت بحران (مشمول بر بازپس گیری شده و جدیدالاحداث) در سال های برنامه	۳۴	۵۰	۶۵	۸۰	۱۰۰	۱۰۰
۱۰	نرخ تکمیل سامانه هشدار سریع زلزله	درصد	نرخ پیشرفت تدوین و اجرای برنامه تکمیل سامانه در سال های برنامه	۲	۴۰	۸۰	۸۵	۹۰	۱۰۰
۱۱	نرخ تکمیل سامانه ارزیابی و تخمین خسارت	درصد	نرخ پیشرفت تدوین و اجرای برنامه تکمیل سامانه	۲۰	۷۰	۸۰	۸۵	۹۰	۱۰۰
۱۲	تعداد ایستگاه های آتش نشانی	تعداد	تعداد ایستگاه های آتش نشانی در سال های برنامه	۱۳۱	۱۳۳	۱۳۵	۱۳۷	۱۳۹	۱۴۱
۱۳	میزان تکمیل شبکه شیرهای هیدرانت آتش نشانی	تعداد	تعداد شیرهای هیدرانت آتش نشانی در سال های برنامه	۷۲۴۳	۸۰۴۳	۸۸۴۳	۹۶۴۳	۱۰۴۴۳	۱۱۲۴۳
۱۴	نرخ اجرای طرح مهارت سنجی آتش نشانی	درصد	درصد پیشرفت تهیه و اجرای طرح مهارت سنجی آتش نشانی در سال های برنامه	-	تهیه طرح	۱۰۰	۲۵	۵۰	۷۵
۱۵	اجرای برنامه های آموزشی مشترک با مراکز معتبر آموزشی بین المللی	درصد	نرخ پیشرفت تکمیل مرکز آموزش حرفه ای و بین المللی آتش نشانی	۵۰	۶۰	۷۰	۸۰	۹۰	۱۰۰
		تعداد	تعداد برنامه های آموزشی مشترک	-	۲	۴	۶	۸	۱۰
۱۶	راه اندازی و توسعه مرکز بین المللی آموزش های تخصصی مدیریت بحران	درصد	نرخ پیشرفت تکمیل و توسعه مرکز آموزش حرفه ای و بین المللی ایمنی، مدیریت بحران و پدافند غیرعامل	۵	۳۰	۴۵	۶۰	۸۰	۱۰۰



اهداف و شاخص‌های عملکردی حوزه ایمنی و مدیریت بحران (سطح سوم)

ردیف	عنوان شاخص	واحد	تعریف	وضع موجود (انتهای ۹۷)					
				۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	
۱۷	نرخ تکمیل سامانه هشدار زودهنگام سیل	درصد	نرخ پیشرفت تدوین و اجرای برنامه تکمیل سامانه در سال های برنامه	۵	۱۶	۳۵	۵۵	۸۰	۱۰۰
۱۸	نرخ انطباق مستمر نقشه گسل های شهر بر روی طرح تفصیلی و تکمیل اطلاعات پایه	درصد	نسبت نقشه های تدوین و پیاده سازی شده در هر سال	-	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
۱۹	میزان انعکاس نقشه های پهنه بندی خطر زمین لغزش، فرونشست و ژئوتکنیکی شهر در سامانه های طرح شهرسازی و طرح تفصیلی	تعداد	نصب و راه اندازی ایستگاه GPS در سال های برنامه	۰	۱۰	۲۰	۳۰	۴۰	۵۰
۲۰	میزان تدوین و پیاده سازی نقشه جامع تونل های زیرسطحی و تاسیسات شهری و خطهای انتقال سوخت بر روی طرح تفصیلی	درصد	نرخ توسعه داده های ورودی در نقشه موجود در سال های برنامه	۰	۱۰	۲۰	۳۰	۴۰	۵۰
۲۱	نسبت املاک شناسایی و کنترل شده در پهنه های خطرپذیر و حریم های رودخانه ها، مسیل ها، کانال ها و قنوت	درصد	نسبت نقشه تدوین و پیاده سازی شده در سال های برنامه	-	۳۰	۴۰	۵۰	۶۰	۷۰
۲۲	نسبت املاک شناسایی و کنترل شده در پهنه های خطرپذیر و حریم های رودخانه ها، مسیل ها، کانال ها و قنوت	درصد	نسبت املاک شناسایی و کنترل شده در سال های برنامه	-	۳۰	۵۰	۷۰	۹۰	۱۰۰
۲۳	میزان اجرای طرح جامع آتش نشانی هوشمند	درصد	نرخ پیشرفت تهیه و اجرای طرح در سال های برنامه	تهیه طرح	۱۰۰	۲۵	۵۰	۷۵	۱۰۰
۲۴	نرخ متناسب سازی کمی و کیفی ناوگان خودرویی و تجهیزات عملیاتی	درصد	تعداد طرح های تهیه شده متناسب سازی کمی و کیفی ناوگان خودرویی و تجهیزات عملیاتی در هر سال	-	۱۰۰	-	-	-	-
۲۵	میزان استقرار سیستم هوشمند اعلام حریق در ساختمان ها و مراکز حساس شهری	درصد	نرخ پیشرفت تدوین آیین نامه و استقرار سیستم در سال های برنامه	-	تدوین آیین نامه	۱۰۰	۲۵	۵۰	۷۵
۲۶	تعداد ساختمان های ملکی شهرداری دارای شناسنامه ایمنی	تعداد	تعداد شناسنامه ایمنی تدوین شده ساختمان های ملکی شهرداری و تدوین و اجرای برنامه های ایمن سازی در هر سال	-	۱۰۰	شناسایی و تهیه شناسنامه ایمنی تدوین برنامه	۱۰۰	-	-
۲۷	نرخ پایش مستمر ایمنی ساختمان های بلندمرتبه	درصد	نرخ پیشرفت ارائه و اجرای برنامه عملیاتی در سال های برنامه	-	تهیه برنامه عملیاتی	۵۰	۱۰۰	-	-
۲۸	میزان ارتقاء ایمنی اماکن عمومی قدیمی شهر(از جمله بازار بزرگ تهران)	درصد	تعداد برنامه عملیاتی ارتقاء ایمنی اماکن عمومی قدیمی شهر تهیه شده در سال های برنامه	-	۵۰	۱۰۰	-	-	-
۲۹	میزان اجرای شیوه نامه اقدام مشترک در هنگام بروز بحران و شرایط اضطرار	درصد	نرخ پیشرفت تدوین و اجرای شیوه نامه در سال های برنامه	-	۲۰	۴۰	۶۰	۸۰	۱۰۰
۳۰	افزایش ایمنی مترو و فضاهای زیرسطحی	درصد	میزان تحقق مواد مصوبه «راهبردهای برنامه عملیاتی مدیریت بحران و برنامه واکنش اضطراری در مترو و فضاهای زیرسطحی»	-	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
۳۱	میزان توسعه امداد رسانی هوایی در هنگام بروز بحران با استفاده از ظرفیت تجهیزاتی دستگاههای مسئول	تعداد	تعداد پد بالگرد احداث شده در مناطق ۲۲گانه شهر تهران در سال های برنامه	۱۱	۱۳	۱۵	۱۷	۱۹	۲۲
۳۲	نسبت تجهیز مخازن آب شبکه ای به شیرهای قطع و وصل اضطراری در سال های برنامه	تعداد	تعداد مجوز بهره برداری پدهای بالگرد موجود اخذ شده در سال های برنامه	۰	۱۳	۱۵	۱۷	۱۹	۲۲
۳۳	نسبت تجهیز تاسیسات گازرسانی به سیستم های کنترلی و قطع و تخلیه اضطراری در سال های برنامه	درصد	نسبت تجهیز مخازن آب شبکه ای به شیرهای قطع و وصل اضطراری در سال های برنامه	-	۴۰	۱۰۰	-	-	-
۳۴	نسبت تجهیز تاسیسات گازرسانی به سیستم های کنترلی و قطع و تخلیه اضطراری در سال های برنامه	درصد	نسبت تجهیز تاسیسات گازرسانی به سیستم های کنترلی و قطع و تخلیه اضطراری در سال های برنامه	-	۴۰	۱۰۰	-	-	-
۳۵	میزان اجرای سامانه قطع اتوماتیک شبکه شریان های حیاتی در زمان وقوع زلزله محتمل و مخاطرات زمین با هماهنگی سایر دستگاه های اجرایی مدیریت بحران	درصد	نسبت تجهیز مخازن ذخیره در انبارهای نفت در سال های برنامه	-	۲۵	۵۰	۷۵	۱۰۰	۱۰۰
۳۶	میزان تحقق برنامه های پدافند غیرعامل در شهرداری تهران	درصد	میزان اجرای برنامه های ابلاغی سازمان پدافند غیرعامل کشور و مصوبات کمیته پدافند غیرعامل شهرداری تهران	-	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰



۹. الزامات تحقق احکام برنامه سوم

۹-۱- الزامات ساختاری

- نهادینگی سیستم یکپارچه و جامع مدیریت بحران در سازمان های مرتبط
- ایجاد ساز و کار مناسب جهت پایش و ارزیابی مخاطرات شهر تهران با رویکرد جامع (طبیعی و انسانی)
- نهادینه سازی برنامه مدیریت و پشتیبانی منابع (انسانی و مالی و فیزیکی)
- استقرار برنامه های مدیریت صحنه بحران تأمین نیازهای اساسی مردم و تداوم خدمات دستگاه در شرایط بحران شهر تهران
- سازماندهی فرماندهی و هماهنگی مدیریت بحران شهر تهران از سطح محله ها و زیرساختها کلان شهر تهران و مشخص نمودن نقش ها و مسئولیت های دقیق سازمانهای دخیل در مدیریت بحران
- پیاده سازی نظام مدیریت ریسک و کاهش خطرپذیری در زیرساختها و مناطق مسکونی و تجاری شهر تهران
- توسعه آموزش همگانی برای عموم مردم شهر و آموزش های تخصصی برای نهادها و سازمانها و افراد ذی مدخل و مشارکتهای فعال مردمی در امر مدیریت بحران
- توسعه پژوهش های کاربردی
- برنامه ریزی نظام بازیابی شامل بازسازی و بازتوانی شهر تهران پس از حوادث طبیعی و انسان ساز
- بازنگری در ساختار ایمنی و مدیریت بحران شهر تهران با هدف تقویت سطوح اجرایی و عملکردی و رفع چالش های موجود

۹-۲- الزامات حقوقی

- کمک به اصلاح قوانین و مقررات در جهت ارتقای سطح مدیریت جامع بحران شهر تهران
- تقویت سیستم نظارت قانونی در ارزیابی فعالیت ها و اقدامات مدیریت بحران
- ایجاد ساز و کارهای حقوقی و قضایی در صورت قصور یا تقصیر در انجام وظایف افراد، سازمانها و نهادهای ذی مدخل
- الزام به ارائه لایحه سیستم یکپارچه و جامع مدیریت بحران شهر تهران

• ایجاد الزامات قانونی در اجرایی نمودن ضوابط و دستورالعمل های ایمنی مدیریت بحران و مطالبه میزان آمادگی و پاسخگویی به بحران از نهادهای حاکمیتی

• ممنوعیت هرگونه طرح و پیشنهاد با پیامد افزایش مخاطرات طبیعی و انسان ساز

• آسیب شناسی خلاء های موجود در قوانین و مقررات در حوزه ایمنی و مدیریت بحران

• بروز رسانی قوانین و مقررات در حوزه ایمنی نظیر بند ۱۴ ماده ۵۵ قانون شهرداری ها مطابق با تغییرات صورت گرفته در جغرافیای خطرپذیری شهر تهران و تغییر ماموریت ها و وظایف محوله به سازمان آتش نشانی

• تدوین قانون خاص ایمنی و آتش نشانی

• تقویت ضمانت اجرایی قوانین، دستورالعمل ها و آیین نامه های موجود در حوزه ایمنی شهری

• آسیب شناسی راهکارهای الزام مالکین جهت نوسازی، مقاوم سازی، بهسازی و ایمن سازی ساختمان های بخش های عمومی، دولتی و خصوصی با اولویت ساختمان های بلندمرتبه و اماکن تجمعی عمومی

• بررسی و تدوین ضوابط و مقررات و برنامه عملیاتی ارتقاء ایمنی اماکن عمومی قدیمی شهر (از جمله بازار بزرگ تهران)

۹-۳- الزامات فرآیندی

• پایش مستمر و کنترل منابع و عوامل بحران زا و الزام به رعایت استانداردها و شاخص های مدیریت بحران در قوانین و مقررات، برنامه های توسعه و آمایش سرزمین، اصلاح روش های ارائه خدمات پیشگیرانه، ایجاد آمادگی به منظور افزایش اثربخشی کارایی

• تدوین برنامه عملیاتی ارتقاء سطح مدیریت بحران شهر تهران و تدوین معیارها و شاخص های مدیریت بحران و توسعه پایدار

• بازنگری برنامه جامع مدیریت بحران شهر تهران

• تطابق برنامه های مصوب سالانه و پنج ساله با اعتبارات تخصیصی به منظور اجرا

• افزایش توان عملیاتی و تشکیلاتی مناطق، نواحی، محلات در حوزه مدیریت



بحران

- اجرای پیوست ایمنی، مدیریت بحران و پدافند غیرعامل طرح ها و پروژه های شهر تهران
- ایجاد و تکمیل و توسعه سیستم پشتیبان تصمیم مناسب ایمنی و مدیریت بحران شهر تهران
- تدوین سناریو و اجرای مانورهای دوره ای مدیریت بحران و پدافند غیرعامل
- توجه به برنامه ها و پروژه های حوزه ایمنی و مدیریت بحران و پدافند غیرعامل
- تدوین «طرح جامع آتش نشانی هوشمند» با تاکید بر راهکارهای توسعه اینترنت اشیا و ارتباطات پایدار
- استقرار سیستم هوشمند اعلام حریق (مانیتورینگ) تصرفات
- تدوین برنامه جامع مهارت سنجی آتش نشانان
- تدوین برنامه جامع سنجش و ارتقاء آمادگی و سلامت جسمی و روانی آتش نشانان
- تهیه « شناسنامه ایمنی ساختمان های ملکی شهرداری »
- تهیه طرح های ویژه آمادگی، پیشگیری و مقابله با حریق در ساختمان های بلندمرتبه به ویژه ساختمان های بلندمرتبه واقع در معابر کم عرض

۴-۹- الزامات نهادی

- تشکیل شورای هماهنگی مدیریت بحران شهر تهران بصورت منظم و دوره ای در مواقع اضطراری
- عضویت در کمیسیون های مختلف شهردار تهران بمنظور هماهنگی و برنامه ریزی و همکاری سازمان با سایر واحدهای مختلف شهرداری تهران
- تشکیل و سازماندهی گروه های داوطلب واکنش اضطراری شهر تهران
- هماهنگی دائمی با ستادهای مدیریت بحران مناطق ۲۲ گانه شهر تهران
- پیشبرد برنامه های ابلاغی و پایش عملکرد برنامه ها
- هماهنگی و تشکیل جلسات منظم با شهرهای معین شهر تهران
- هماهنگی با شورای اسلامی شهر تهران جهت تقویت سیستم مدیریت بحران شهر تهران از طریق دریافت مصوبات و مجوزهای لازم
- توجه به نقش و اهمیت سازمانهای تخصصی و نهادهای مردمی در فرآیند مدیریت بحران

- تقویت جایگاه و نقش سازمان در امر مدیریت بحران شهر تهران
- تقویت جایگاه و روح ایمنی در کلیه سطوح مربوط به سیاستگذاری های راهبردی کشور
- تهیه برنامه نحوه همکاری شهرداری با کلیه دستگاه های موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری جهت همکاری در ایمن سازی ساختمان ها و تاسیسات تحت اختیار ایشان.

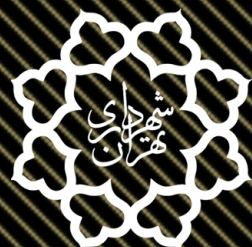


کمیته ایمنی و مدیریت بحران تدوین برنامه سوم شهر تهران:

رئیس سازمان پیشگیری و مدیریت بحران (رئیس کمیته)
کارشناس اداره کل برنامه و بودجه (دبیر کمیته)
معاون برنامه ریزی سازمان پیشگیری و مدیریت بحران
مشاور هماهنگی و برنامه ریزی سازمان پیشگیری و مدیریت بحران
معاون برنامه ریزی سازمان آتش نشانی و خدمات ایمنی
کارشناس سازمان آتش نشانی و خدمات ایمنی
رئیس اداره برنامه و بودجه سازمان پیشگیری و مدیریت بحران
مدیر دایره برنامه سازمان پیشگیری و مدیریت بحران

رضا کرمی محمدی
شیماصهبا
مجید نقوی
مهدی امینی
کاظم غلامی مهتاج
محمد رضا شیخ کاظم برزگری
محمد آرمیده
حسن مهبیاری





معاونت برنامه‌ریزی، توسعه شهری و امور شورا
شهرداری تهران